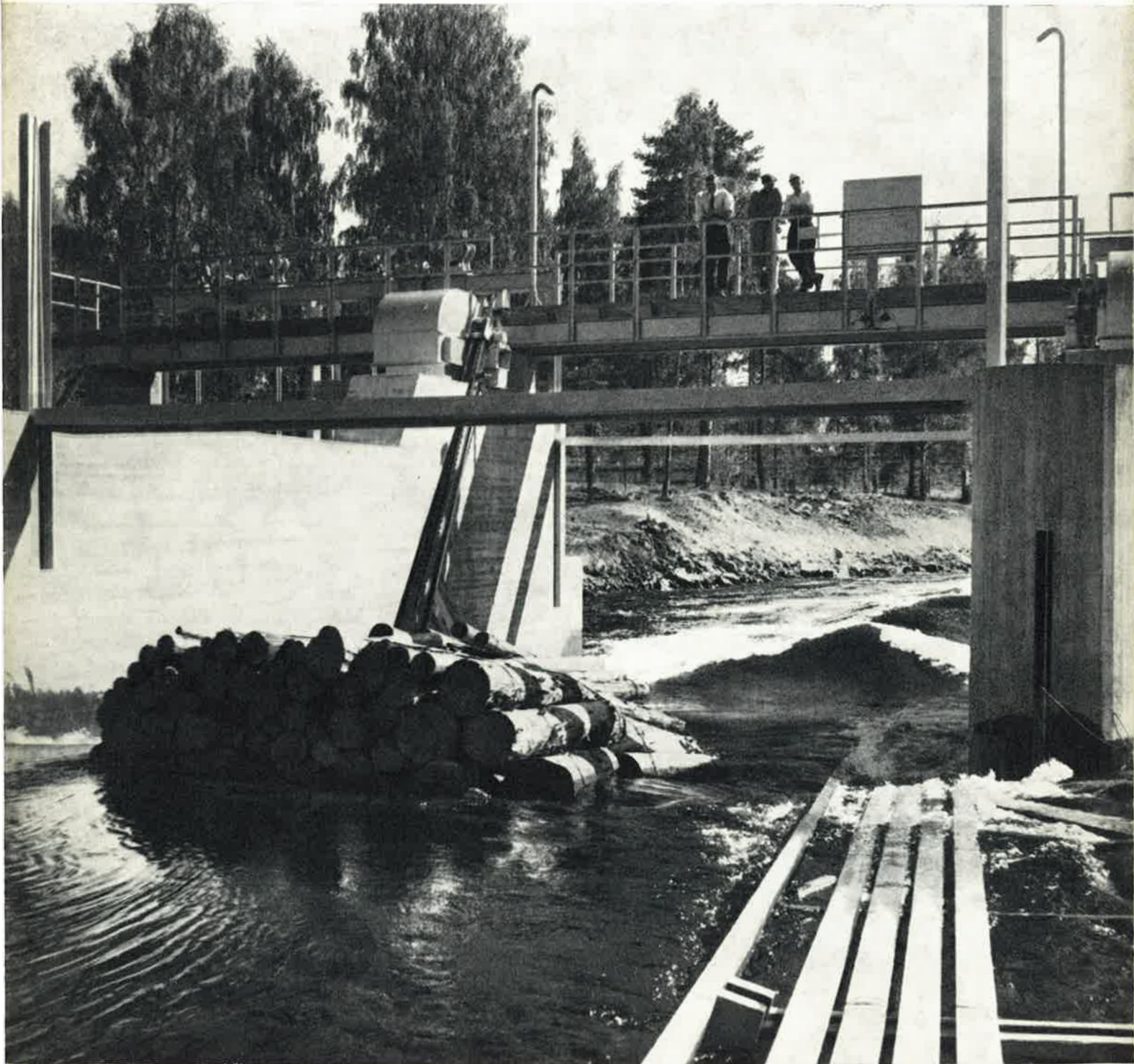

KYMI-YHTYMÄ

HENKILÖKUNNAN
JULKAISU

- 1 Syyskauden alkaessa
- 2 Uusi vedenpuhdistuslaitos Kymintehtaalle
- 4 Voikan uudet asuintalot harjakorkeudessa
- 5 Amerikkalaisvierailu Kuusankosken tehtailla
- 6 Hallalle oma satama
- 10 Vesivoimalaitos Karjalankoskeen
- 12 Lastukosken säännöstelypato
- 13 Valtiovarainvaliokunta Juankoskella
- 14 Juantehtaan uusi kartonkivarasto
- 16 Martta-nestekaasuliesien valmistusta seuraamassa
- 19 Victor Westerholm ja Hölsän myllyniemi
- 20 Haukkasuolla ennätystulos
- 20 Juantehtaan mestarit retkeilyllä
- 20 Vanhukset kesäretkellä Karkeisissa
- 22 Högfors ja Heinola ylivoimaisia yhtymän yleisurheilumestareita
- 24 Ennätyksellinen uintikesä
- 25 Voikka jalkapallomestariksi
- 25 Vierailukonsertti Vuolenkoskella
- 26 Valokuvauskilpailu
- 27 Pitkäaikaisesti palvelleita
- 27 Merkkipäiviä
- 32 Manan majoille

Toimituksen tuoilta

Kirjoitusten ja kuvien lainaaminen ilman lupaa kielletty

TOIMITUS: VASTAAVA TOIMITTAJA: VEIKKO TALVI - TOIMITUSSIHT.: HELI KYLLÖNEN - KIRJAPAINO: KOUVOLAN KIRJA- JA KIVIP.

Tukkinippu solahtamassa Lastukosken padon säännöstely- ja uittoaukosta Vuotjärveen.

Keväällä kerroimme lehdessämme suuresta uudisrakennusohjelmasta. Kesästä muodostuikin poikkeuksellisen vilkas rakennuskausi ja työt jatkuvat edelleen samalla vauhdilla. Tässä numerossa kerromme lähemmin Kymintehtaalle rakennettavasta vedenpuhdistuslaitoksesta ja Voikan kahdesta harjakorkeuteen ehtineestä asuintalosta sekä rakenteilla olevasta Voikan uudesta konttorista.

Hallassa on niin ikään menossa jälleen merkittävä uudistus, oman 200 metrin pituisen sataman rakentaminen. Sen valmistuttua pääosa sahatavarasta tullaan lastaamaan suoraan Hallan saaren rannasta.

Lastukosken säännöstelypato on ollut jo toiminnassa kuluneen kesän ja parhailaan ovat Karjalankosken vesivoimalaitoksen valmistavat työt käynnissä. Lehdessämme kerrotaan myös Juantehtaan uudesta varastosta ja valtiovarainvaliokunnan vierailusta Juankoskella.

Högforsin Martta-nestekaasuliesistä on tullut huomattava artikkeli. Lehdessämme seurataan niiden sarjamaista valmistusta Heinolan tehtaalla.

Maalauksellinen valokuva lähes puolen vuosisadan takaa esittää Kuusankosken yläjuoksua, jota ihmiskäsi on sitemmin suuresti muuttanut. Tämä maisema oli kuuluisan taidemaalarin Victor Westerholmin mielialahe.

Syyskauden alkaessa

Täällä pohjoisessa vuodenaikojen vaihtelu vaikuttaa suuresti ihmisten elämänrytmiin. Olemme jälleen kokeneet, miten ihana Suomen suvi saattaa parhaimmillaan olla. Olemme nauttineet sen lämpimyydestä ja valoisuudesta. Olemme keränneet voimia ja mielenvirkeyttä pimeään syksyn ja kylmän talven varalle; huoltaneet moottorin ja täyttäneet polttoainesäiliön, kuten nykykielen ilmausta käyttäen asia voitaisiin sanoa.

Siksipä näin syksyn kynnyksellä olemmekin optimistisia, täynnä tarmoa ja moni innostuu laatimaan oikein suunnitelmaa syksyn ja talven varalle. Tämä onkin otollisinta aikaa tällaisten hyvien päätösten tekoon ja sen tähden jokaisen olisi käytettävä tämä suotuista hetki hyväkseen.

Teknillisen aikakautemme suurimpiin sosiaalisiin saavutuksiin kuuluu työpäivän lyheneminen ja vastaavasti vapaa-ajan piteneminen. Ikävä kyllä tästä koitua hyöty ei ole suoraan verrannollinen vapaa-ajan kasvuun. Useinkaan ei osata käyttää oikein tätä arvokasta etua ja pahimmassa tapauksessa annetaan ajan kulua toimeentuloon. Tämä taas voi johtaa vähemmän toivottuun suuntaan, sillä tunnettuahan on, että "toimeentulo on kaikkien paheiden äiti".

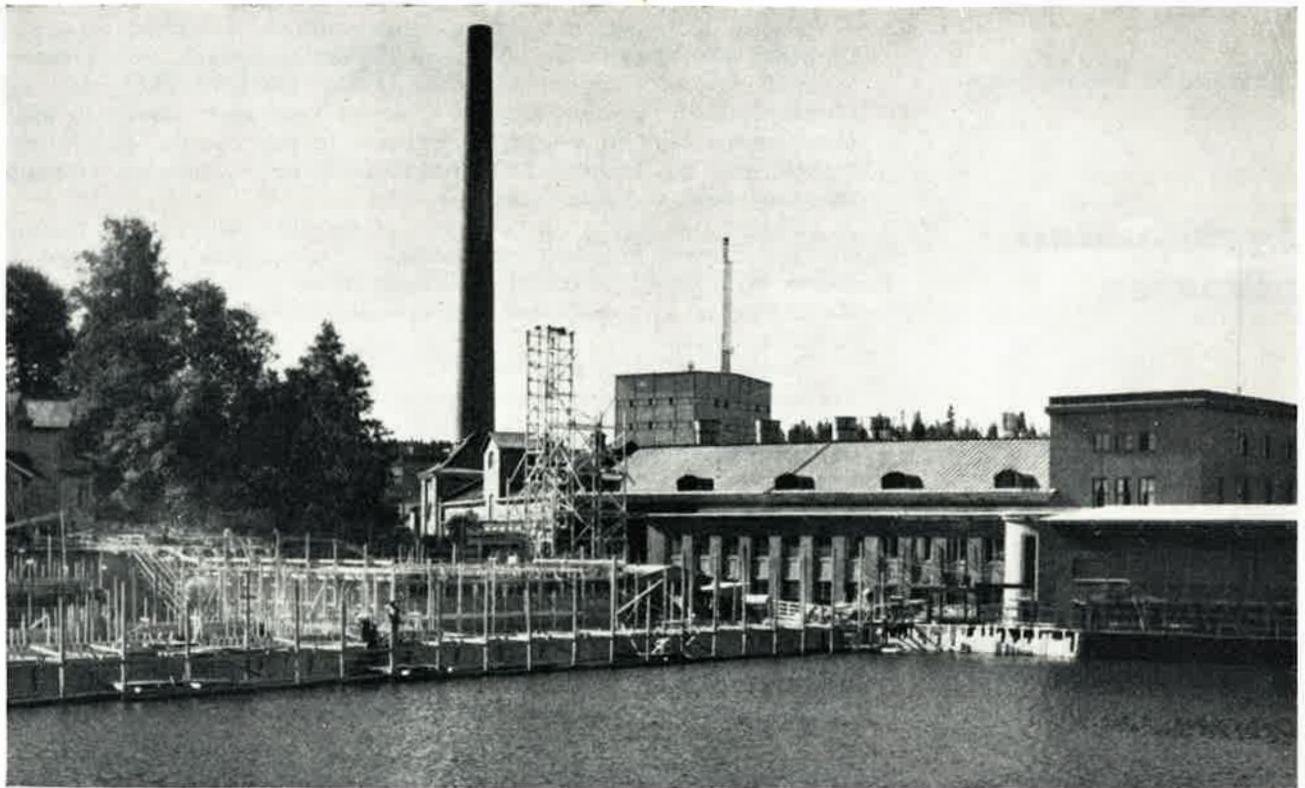
Vapaa-ajan vietosta onkin muodostunut ajankohtainen yhteiskunnallinen ongelma ja vaikuttaa siltä kuin se olisi vain entistä enemmän joutunut polttopisteeseen. Tämä johtune ennen kaikkea siitä, että juuri näinä aikoina elämäntehtävänsä valmistuvien nuorten rivit ovat taajut ja että ikävä kyllä samanaikaisesti ulkoisten vaikutteiden voima heihin nähden on uhkaavasti kasvanut. Tunnettuahan on, että niin kotien kuin koulujen ote nuorisosta on päässyt höltymään paljosta puhumisesta ja hyvistä neuvoista huolimatta.

Totuuden nimessä on kuitenkin sanottava, että yhteiskunta on tehnyt asian hyväksi paljon tarjoamalla moninaisia mahdollisuuksia kehittäville ja kasvattaville vapaa-ajan harrastuksille. Kansansivistystyö on voinut kehittyä laajaksi ja monihaaraiseksi sitä voima-peräisesti tukevan lainsäädännön avulla. Myös kunnallisessa elämässä tunnustetaan nykyisin yleisesti kansalaiskasvatuksen tärkeys laajasti käsitettynä. Seurakunnat puolestaan ovat laajentaneet varsinkin nuorisotyöohjelmaansa ja ottaneet käyttäntöön uusia toimintamuotoja. Niin ikään yhteiskunnan viralliselta taholta tuetaan vapaita kansalaisjärjestöjä, joiden pyrkimyksenä on vetää kansalaisia hyvien harrastusten pariin ja jotka yrittävät pitää pystyssä jalojen aatteiden tunnuksia aikana, jolloin aatteettomuudesta niin mielellään puhutaan.

Meidän olisikin pohdittava tätä vapaa-ajan ongelmaa ennen kaikkea oman itsemme kannalta; meidän hyödyksemme vapaa-aika ensi sijassa koituu. Luonnollisesti on paljon niitä, jotka tarvitsevat kaiken aikansa kotiasioittensa hoitamiseen, mutta suuri on myös niiden joukko, joiden itsensä ratkaistavissa on, miten vapaa-aikansa viettävät.

Juuri heidän kohdaltaan suunnitelmien teko näin kesän ja syksyn taitekohtana on tärkeätä — tahtoisimme sanoa — välttämätöntä. Opistot ovat avanneet ovensa, kerhot ja yhdistykset aloittavat toimintansa. Valinnan varaa kyllä on. Riippuu vain meidän omasta aloitekyvystämme, käymmekö joukkoon vai annammeko ajan kulua.

Epäilijät tietysti kysyvät, mitä hyötyä tällaisesta aktiivisuudesta olisi. Viittaamme vain olennaisimpiin kohtiin. Jokapäiväinen työ, joka useassa tapauksessa saattaa olla yksitoikkoista, vaatii vastapainokseen muunlaista virkistävää toimintaa. Ei ole myöskään samantekevää, jätämmekö taipumuksemme kehittämättä ja tiedontarpeemme — kenties uinuvan — tyydyttämättä. Yhteisissä riennöissä joudumme samalla läheisesti kosketuksiin toisten ihmisten kanssa ja tämä on omiaan avartamaan yhteiskunnallista näkemystämme, tekemään meistä kelpo kansalaisia.

Uusi vedenpuhdistuslaitos Kymintehtaalle

Kuusankosken tehtaiden tämänhetkisen uudisrakennustoiminnan painopiste on Voikkaalla, mutta myös Kymintehtaalla on parhaillaan käynnissä huomattava uudisrakennustyö, joka tulee vaikuttamaan yleiseen tehdaskuvaankin. Kymijoen rantaan Johtokunnan huvilan kohdalle rakennetaan parhaillaan uutta vedenpuhdistuslaitosta, jonka tilavuus tulee olemaan n. 35.000 m³. Se täyttää rannan koko pituudeltaan Ekholminsillan korvasta Tehtaansiltaan saakka ja laajentaa siten varsin näkyvällä tavalla tehdasryhmää yläjuoksulle päin.

Tunnettua on, että vesi on välttämätön tekijä selluloosaa, hioketta ja paperia valmistettaessa. 'Janoisin' Kymintehtaan tuotantolaitoksista on selluloosatehdas. Tarvitaanhan yhden selluloosatonnin valmistukseen n. 700 m³ vettä. Kun tehtaan tuotanto vuorokaudessa nousee yli 300 selluloosatonnin, liikkuu vuorokautinen vedenkulutus sadoissa miljoonissa litroissa.

Selluloosatehtaan uudestirakentamisen ja laajentamisen yhteydessä rakennettiin tehtaan vedensaannin turvaamiseksi uusi vesijohtolaitos Tehtaansillan ääreen. Tämä laitos otettiin käyttöön yli viisi vuotta sitten. Pumppujen teho on 300 m³ vettä minuutissa, mikä

määrä on yhä edelleen riittävä. Tällä kertaa ei olekaan kysymys suuremman vesimäärän vaan nykyistä puhtaamman veden saamisesta.

Tähän asti on tultu toimeen mekaanisella vedenpuhdistuksella. Karkea- ja hienopuhdistajien avulla vedestä on siivilöity roskat pois mahdollisimman tarkoin ja kloorin avulla tuhottu elolliset ainekset putkien limottumisen estämiseksi. Vaikka tällainen vesi näyttää puhtaalta, niin sitä se ei suinkaan todellisuudessa ole. Hienopuhdistajienkin läpi pääsee epäpuhtauksia, varsinkin ns. humusaineita, jotka ovat orgaanisten aineiden jätteitä. Niitä virtaa jokeen soista, niitä tulee pintavesien mukana ja muodostuu myös itse joessa. Lisäksi vedessä on liunneina erilaisia suoloja, joita ei luonnollisestikaan voida poistaa mekaanisen puhdistuksen avulla.

Näistä veden epäpuhtauksista ja varsinkin humuksesta on todettu olevan haittaa huippuvalkoisen massan samoin kuin tästä massasta tehtävän paperin valmistuksessa. Paitsi sitä että humus alentaa selluloosan valkoisuutta, se lisää valkaisukemikaalioiden kulutusta ja aiheuttaa myös paperikoneella tiettyjä vaikeuksia. Sen tähden onkin päätetty siirtää veden

kemialliseen puhdistukseen. Tämä ei kuitenkaan merkitse sitä, että kaikki teollisuusvesi olisi puhdistettava kemiallisesti. Yhä edelleen kelpaa mekaanisesti puhdistettu vesi useimmissa valmistusvaiheissa, mutta selluloosan valkaisun loppuprosessissa, valkaistun selluloosan käsittelyssä ja valkoisen paperin valmistuksessa tullaan siirtymään kemiallisesti puhdistetun veden käyttöön. Tällaistaakin vettä tarvitaan melkoisia määriä ja uuden vedenpuhdistuslaitoksen tehoksi tuleeikin 40 m³ minuutissa.

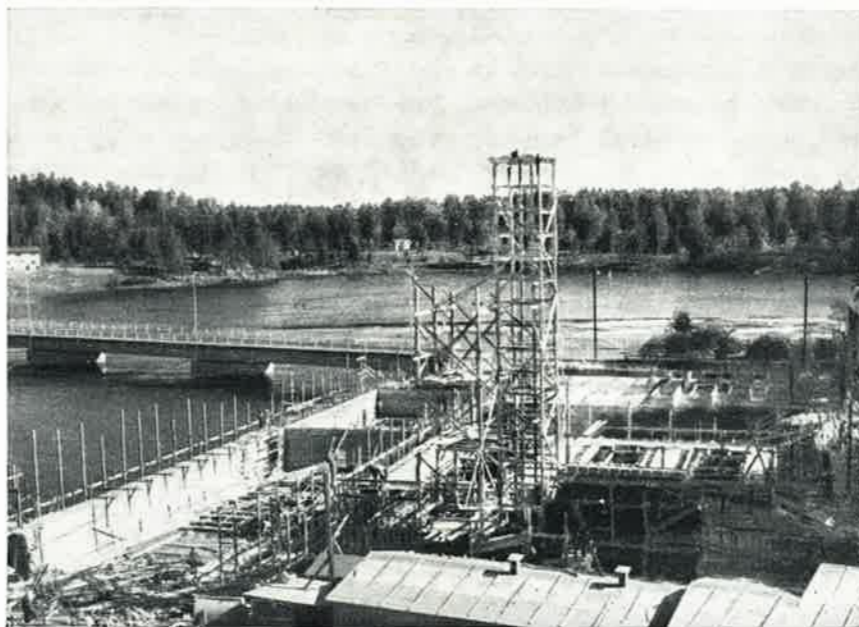
Uusi vedenpuhdistuslaitos liittyy sijainniltaan vanhaan vedenpuhdistuslaitokseen ja saa sen kautta ventensä. Mekaanisesti puhdistettuun veteen sekoitetaan aluminiumsulfattia ja hieman lipeää. Tällöin alkaa hiutalemuodostuminen, joka kerää vedessä olevat epäpuhtaudet. Vesi johdetaan yhdeksään suureen reaktio- eli saostusaltaaseen, missä flokeiksi muodostuneet hiutaleet alkavat vähitellen painua pohjaan ja puhdistunut, kirkas vesi poistuu altaista yläjuoksun kautta kokoojakanaviin. Tämän jälkeen vesi johdetaan hiekkasuodattimiin, jossa loput veteen jääneistä hiutaleista poistetaan. Lipeän avulla taasen säännöstellään vedelle sopiva happamuusaste. Virrattuaan hiekkasuodattimien läpi vesi kerääntyy kahteen puhtaaseen, josta se pumpataan tehtaisiin. Lämpimältä 80 mm suuruinen putki johdetaan katujen yli selluloosatehtaalte paperitehtaan saadessa siitä sivuhaaran. Saostusaltaiden pohjalle muodostunut sakka samoin kuin hiekkasuodattimet puhdistetaan jaksottaisesti.

Vedenpuhdistuslaitos on ruotsalaisen Apparatkemiska AB:n ja yhtiön teknillisen osaston yhteisesti suunnittelema. Rakennustyöt suorittaa urakalla Insinööri-toimisto Alfred A. Palmberg Oy eli sama rakennusliike jolle on annettu Voikan paperitehtaan ja höyryvoimalaitoksen laajennustyöt. Vedenpuhdistuslaitoksen rakentaminen aloitettiin kesäkuun alussa. Pohjarakenne Oy, joka toimi alaurakoitsijana, suoritti maankaivuun, louhintatyöt ja massojen poissiirron. Nytemmin ovat rakennustyöt edistyneet jo niin pitkälle, että tukimuurit on valettu ja puolet altaista rakennettu. Sopimuksen mukaan rakennuksen tulee olla asennuskunnossa joulukuun 1 päivään mennessä ja tarkoitus on, että vedenpuhdistuslaitos alkaisi toimintansa tulevana keväänä.

Altaiden takia tällainen vedenpuhdistuslaitos tarvitsee paljon pinta-alaa. Rakennuksen pohjamatat ovatkin 58×41 m, minkä lisäksi vanhan ja uuden vedenpuhdistuslaitoksen väliin tulee uuden osan pumppuasema.

Koska uusi vedenpuhdistuslaitos sellaisenaan jäisi kovin matalaksi — sen pohjakerros ulottuu puolitoista metriä joen pinnan alapuolelle, — on sen yhteydessä tarjoutunut mainio tilaisuus ajanmukaisen ja tilavan huoneiston hankkimiseen päälaboratoriota ja pääkirjastoa varten. Rakennuksen koko toinen kerros tullaankin varaamaan tähän tarkoitukseen.

Urakoitsijalla on tällä uudistyömaalla noin sata työntekijää. Vastaavana työnjohtajana toimii insinööri Martti Nurmela.

Vedenpuhdistuslaitoksen perustuksen ja altaiden rakentaminen käynnissä

Muurari Eemeli Mikkonen
telineillä

Uudet talot harjannostajaispäivänä

Rakennusmestari Tauno Potinkara
puhumassa urakoitsijaliikkeen
puolesta

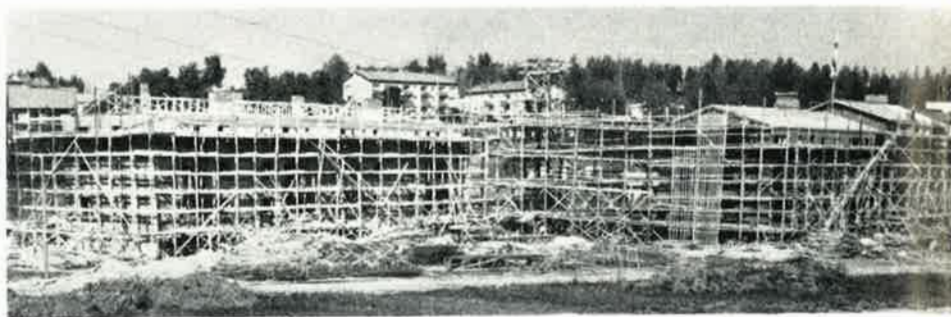
Näiden seitsemän miehen voimalla
on talot muurattu

kaavallisesti sijoitettu hauskasti lo-
mittain ja muodostavat tavallaan
yhdessä kokonaisuuden. Tätä yhte-
näistä vaikutelmaa on omiaan tehos-
tamaan talojen yhteinen autokatos.
Käynti taloihin tulee tapahtumaan
Myllytieltä.

Rakennusten yhteinen tilavuus on
9.000 m³ ja huoneistojen lukumäärä
nousee 25:een talonmiehen asunto

ke Huberin paikallinen edustus ja
sähkötyöt Waaramaa ja Pojat. Fa-
saaditiilet on toimittanut Harjun
Saha ja Tiili, muut rakennuksessa
käytettävät tiilet Ojaputki Oy ja
ovet sekä ikkunat Karhun Puuse-
päntehdas.

Työt aloitettiin huhtikuun puoli-
välissä. Koska maaperä on savinen
ja kiintokallio melko syvällä, tar-

Voikan uudet asuintalot harjakorkeudessa

Parhaillaan käynnissä olevan Voi-
kan tehtaiden suuren rakennusohjel-
man toteuttamisessa on jo päästy
niin pitkälle, että ensimmäiset har-
jannostajaiset on vietetty. Ensim-
mäiseksi päivänsankariksi ennätti
asuintaloryhmä, joka on kesän ku-
luessa kohonnut tehdasalueen lähei-
syyteen Myllytien varteen. Kysy-
myksessä on kaksi erillistä 3-ker-
roksista asuintaloa, jotka on asema-

mukaan luettuna. Huoneistot tule-
vat olemaan kolmea eri kokoa. Ta-
lot on piirtänyt arkkitehti Arne
Helander ja lujuslaskelmat suori-
tanut Insinööritoimisto T. O. Pöy-
sälä. Ulkoseinät jäävät punaisista
fasaditiilistä muuratuiksi tiilipin-
noiksi.

Urakoitsijana toimii paikallinen
Rakennusliike Sainio & Potinkara
Oy. Putkityöt suorittaa Vesijohtoli-

vittiin runsaasti paalutusta. Raken-
nukset seisovatkin 178 teräsbetoni-
paalun päällä, joista pisimmät ovat
lähes 12 metrin pituisia.

Harjannostajaisia vietettiin elo-
kuun 14 päivänä. Pitopöydät oli ka-
tettu toisen uudistalon erääseen
huoneistoon, josta vielä väliseinät
puuttuivat. Kymin Oy:n puolesta
lausui harjannostajaisväen terve-
tulleeksi isännöitsijä Curt Ceder-
creutz, joka kertoi talojen rakennus-
vaiheista ja kiitti yhtiön puolesta
urakoitsijaa, alaurakoitsijoita, ark-

Amerikkalaisvierailu Kuusankosken tehtailla

Suomen Paperitehtaitten Yhdistyksen kutsumana vieraili maassamme syyskuun alkupuolella Yhdysvaltain paperi- ja selluloosateollisuuden johtohenkilöitä tutustumassa maamme vastaavaan teollisuuteen. Suomalaisilla paperi- ja selluloosa-alan insinööreillä on ollut usein tilaisuus vierailla heidän johtamillaan tuotantolaitoksilla, joten käynti oli vastavierailun luontoinen.

Retkikunta vieraili Kuusankosken tehtailla perjantaina syyskuun 4 päivänä. Vieraat otti vastaan yhtiön teknillinen johtaja Björn Sucksdorff, joka toimi myös isäntänä. Ohjelmassa oli tutustuminen molempiin paperitehtaisiin, Kymin selluloosatehtaaseen, haihduttamoon ja Kymin höyrykeskuksen uuteen kattilaan.

Kuvassa vieraat kuvattuna Koskelan terassilla. Vasemmalta lukien: varapresidentti Richard P. Price (Hammermill Paper Company), varapresidentti Henry W. Fales (St. Croix Paper Company), tehtaanjohtaja, tohtori Georg Sheets (The Mead Corporation), tekn.lis. Nils J. Lindberg (Suomen Paperitehtaitten Yhdistys), Mr. Ernest H. Vaissiere (The Madden Corporation), varapresidentti Robert March (Scott Paper Co), varapresidentti C. G. R. Johnson (Kimberly-Clark Corporation), varapresidentti E. L. Lamb (Minnesota & Ontario Paper Co) sekä varapresidentti John H. Heuer (Great Northern Paper Company).

kitehtiä, työnjohtajia, työntekijöitä, valvojia ja kaikkia muita työssä mukana olleita. Urakoitsijan puolesta puhui rakennusmestari Tauno Potinkara ja työntekijöitten kiitokset esitti muurari Eemeli Mikkonen.

Rakennukset valmistuvat ensi helmikuun 15 päivään mennessä. Työvoiman määrä on ollut 70 paikkeilla

Uusi konttorirakennus Voikkaalle

Rakennusliike Sainio & Potinkara Oy:lle on annettu Voikkaalla toinenkin rakennuskohde urakalla suoritettavaksi. Kysymyksessä on uusi konttorirakennus, joka sijoitetaan palokunnantalon ja uuden paperikonesalin väliseen maastoon tehtaan aidan ulkopuolelle. Rakennuksesta

tulee julkisivun puolelta 2-kerroksinen ja takaosaltaan 1-kerroksinen. Rakennustilavuus on n. 2.000 m³. Rakennukseen sijoitetaan kassa, huoltokonttori, työnvälitys ja sosiaali-, talous- ja asunto-osastot. Tämäkin rakennus tulee puhtaaksimuuratusta punatiilestä. Suunnitelman mukaan rakennuksen on laskettu valmistuvan ensi tammikuussa.

Sataman paaluttaminen ja vanhan rimatäytteen poistaminen menossa

Hallalla oma satama

Hallan saari vientisahan paikkana on edullinen. Se sijaitsee Kymijoen itäisen uittohaaran ja Kotkan sataman tuntumassa ja tätä luonnon suomaa asemaa on vielä suuresti parantanut Hallan yhdistäminen maantiellä ja rautatiellä mantereeseen. Hinaaja- ja proomu-armaada on puolestaan pitänyt huolen siitä, että Hallan sahatavara on uinut redillä lastaavien laivojen ääreen.

Mutta kun on kysymys tuotantolaitoksesta, eivät sen asiat ylipäänsä koskaan ole niin hyvin, etteikö olisi parantamisen varaa. Niinpä Hallakin on ryhtynyt toimenpiteisiin, joiden avulla se saisi laivat houkutelukuksi saarensa rantaan. Tämä on mahdollista vain hyvän sataman avulla ja sellainen on Hallassa parhaillaan tekeillä. Osa siitä on jo valmistunutkin ja otettu käyttöön.

Satama ei merellisen Hallan elämässä ole kylläkään mikään tämän

päivän keksintö. Jo selluloosatehdas saattoi aikanaan ylpeillä omalla satamallaan. Laivat saapuivat tehtaan rantaan, tyhjensivät siinä glaubersuola- ja kalkkikivilastinsa ja täyttivät ruumansa Hallan valmistamalla sulfaattiselluloosalla. Näihin asti ovat vanhat "kuurit" hyljätyn selluloosatehtaan läheisyydessä olleet muistona tuosta satamasta. Nytemmin ne on purettu ja niiden paikalle on syntymässä uusi satama, joka merkitsee jälleen huomattavaa parannusta Hallan sahan viime aikoina suoritettujen parannusten ja uudistusten sarjassa.

Vanhat hallalaiset muistavat, kuinka silloin tällöin pienehköt laivat hakivat kimpilastinsa suoraan lautatarhan rannasta. Sen sijaan pitkän sahatavaran lastaaminen laivaan Hallan rannassa on ollut harvinaista ja etupäässä vain kokeilun luontoista. Näin ollen laivauksissa

on nyt tapahtumassa radikaalinen muutos tähänastiseen käytäntöön verrattuna.

Ensimmäisen sahatavaran lastauslaiturinsa Halla sai viime kesänä. Tällöin rakennettiin Karhunsalmeen aivan Hallan sillan ääreen 50 metrin pituinen laituri, jossa on 'viralista' vettä neljän metrin syvyydeltä. Tähän laituriin päästään Kotkan sataman kautta poikkeamalla Sunilan väylältä Karhunsalmea kohti. Laituri valmistui elokuussa ja syksyn kuluessa sen kautta ennätettiin lastata 1.900 standarttia.

Karhunsalmen laiturista saadut kokemukset olivat myönteisiä ja kehoittivat rakentamaan Hallaan oikein 'syväsataman'. Tähän tarkoitukseen on juuri tuolla entisellä selluloosatehtaan sataman paikalla parhaat edellytykset. Vaikka Aholansaari sijaitseekin aivan lähellä tätä Hallan saaren itärantaa, on saarten välinen salmi yllättävän syvä, keskikohdalta jopa 14 metriä. Paikka on etelä-, länsi- ja pohjois-

tuulilta suojassa. Itään ja kaakkoon päin avautuu sen sijaan aava ulappa, mutta Aholansaari suojaa salmea itätuulilta ja rakentamalla Aholansaaren kärkeen aallonmurta- ja saadaan kaakkoistuulenkin aallokko talttumaan sataman edustalla.

Mutta ei yksistään sataman suojaisuus määrää sataman käyttökelpoisuutta. Tärkeintä on tietenkin satamaan johtavan väylän purjehduskelpoisuus. Ruoppaamalla voidaan nykyisin luonnon muovaamia väyliä suurestikin parantaa, mutta hyvät perusedellytykset on joka tapauksessa oltava olemassa. Näin on asian laita juuri tässä tapauksessa. Hallan satamaan päästään Haminan pääväylältä kääntymällä Hallaan Suuren Mustan luota. Tämä väylä on 7,3 metriä syvä ja ulottuu näin syväenä aina 25 metrin päähän Hallan itärannasta. Hallan itäpuolelle päästään lännestä päin tultaessa lyhyempääkin väylää myöten. nimittäin Ruotsinsalmen kautta, mutta tämä väylä on nykyisellään ainoastaan 3 metriä syvä. Parhailaan sitä kuitenkin ruopataan ja vuoteen 1961 mennessä siitä on tarkoitus saada 6,4 metriä syvä. Se tulee palvelemaan etupäässä Kotkan ja Haminan satamien välisenä tal-

viväylänä, mutta se soveltuu erinomaisesti myös Hallan käyttöön. Täten Hallan satamalla on piakkoin kaksi erittäin merikelpoista väylää, joten meritiet Hallan itärannasta suureen maailmaan ovat avoinna.

Käynti Hallan uudessa satamassa antaa havainnollisen kuvan siitä, millaisesta uudistuksesta on kysymys. Sataman rakennustyöt aloitettiin viime talvena ja tällä hetkellä on jo 85 metriä laituria valmiina ja ahkerassa käytössä. Parhailaan jatkuu sataman rakentaminen eteläsuuntaan lautatarhaa kohti ja suunnitelma käsittää laituritilaa 200 metriä. Ranta on koko pituudeltaan vanhaa rimamöljää. Sahan alkuvuosikymmeninähän sahan jätepuu muodosti oman ongelman-
sa. 'Rimahelvetit' paloivat yötä päivää ja rimoilla täytettiin myös saaren rantoja. Tällaista rimatäytettä on kauttaaltaan uuden sataman rantavyöhyke. Nyt se otetaan nosturin avulla pois jonkin verran vesirajan alapuolelle asti ja n. 30 metrin leveydeltä. Sitävastoin vedenalainen kerros, joka ei ole päässyt ilman kanssa tekemisiin, ei ole ollenkaan lahonnut ja on sellaisenaan edelleen käyttökelpoista laiturin täytettä. Seuraavana työvai-

heena suoritetaan tulevan laiturin paalutus, betonirakenteiden valaminen ja laiturin täyttäminen määräkosteuteensa hiekalla, kiilakivillä sekä soralla. Laiturin reunaan rakennetaan lankkutie. Sataman rakentaminen suoritetaan Hallan rakennusosaston omana työnä. Töitä tehdään läpi talven ja sataman lasketaan valmistuvan ensi vuoden alkukesään mennessä.

Edellä jo kerroimme sataman ja Aholansaaren välisen salmen syvyydestä. Ruoppauksen avulla tulee laiturinkin vieressä olemaan vettä

m/s Heiken kapteeni
Heinrich Nagel
laivansa komentosillalla

m/s Heike ottamassa sahatavaralastia
Hallan uudessa satamassa
Taaempänä Aholansaaren eteläkärki
ja kaakkoon avautuva meren ulappa

19 jalkaa eli 5,8 metriä, mikä sallii melko suurtenkin laivojen pääsyn Hallan rantaan saakka.

Puutavaran rahtaus tapahtuu kuitenkin huomattavalta osalta pienempuoleisilla laivoilla ja tällaisia vajaaan 1.000 bruttorekisteritonin aluksia mahtuu Hallan satamaan sen valmistuttua kokonaista viisi samanaikaisesti ja lisäksi Karhunsalmen laituriin vielä yksi. Tällaiset pientonnistoon kuuluvat alukset ovat etupäässä saksalaisia ja hollantilaisia. Ne pääsevät liikkumaan jokia ja kanavia myöten syvälle Keski-Eurooppaan ja ovat siten erittäin käyttökelpoisia aluksia sahataran rahtauksessa.

Parhaillaan oli satamassa ottamassa sahataralastiaan länsisaksalainen m/s Heike. Lastaaminen tapahtui erittäin koneellisesti. Hajasääritrukit kuljettivat lautapaketit avotarhasta ja katoksista laivan ääreen ja laskivat paketit laivan nosturin ulottuville. Tämä siirtovaihekin on entisestään nopeutunut, sillä Halla on ostanut kaksi Valmetin valmistamaa Lukki-merkkistä hajasääritrukkia. Tällainen trukki

Hallan viimeisin koneuutus Lukki siirtää kaksi 'pakettia' kerrallaan

Työnjohtaja Väinö Ylönen antaa laivospäällikkö Kalevi Viljamaalle 'väliaikatiedotuksen'

m/s Heiken ruumat alkavat täyttyä Hallan sahataralla

m/s Uranuksen suolalastia puretaan

Hallan sataman vitivalkoinen suolavuori

ottaa samanaikaisesti kahden pake-
tin kuorman eli kaksi standarttia.
Tavarasta riippuen voi kuorma-
nosta aina kahteen ja puoleen
standarttiin. Suuresta koostaan ja
kuormastaan huolimatta Lukki on
nopea ja ketterä.

Paketti paketin perään hävisi lai-
van kahteen ruumaan, joissa tottu-
neet kädet purkivat niput ja latoi-
vat laudat huolellisesti tasapainoi-
seksi ja liikkumattomaksi lastiksi.
Pian saatiin ruumat täyteen ja kol-
mannes koko lastista sijoitettiin
kannelle.

Heike otti Hallan satamasta koko
lastin eli 200 standarttia. Pyrki-
myksenä onkin, että Hallan sata-
maan saapuvat laivat ottaisivat
täyden lastin. Tällöin sataman tar-
joamat edut pääsisivät parhaiten
oikeuksiinsa. Näin onnellisesti ei
tosin läheskään aina käy, sillä lai-
van lasti saattaa koostua useiden
eri sahojen toimituksista. Tällaiset-
kin laivat ovat tervetulleita Hallan
satamaan, mikäli kysymyksessä ei
ole aivan pieni erä.

Ensimmäinen laiva saapui Hallan
uuteen satamaan hakemaan lastiaan

toukokuun 14 päivänä. Elokuun lop-
puun mennessä oli satamassa Kar-
husaaren laiturissa lastanneet mu-
kaan luettuna käynyt jo 25 laivaa,
jotka olivat ottaneet 4.200 standart-
tia. Tämä jo antaa aavistuksen siitä,
millaiseksi kehitys tulee muodostu-
maan sataman valmistuttua täy-
teen mittaansa. Ennakkolaskelmien
mukaan onkin odotettavissa, että
kolme neljäsosaa Hallan sahatava-
rasta tullaan laivaamaan oman sa-
taman kautta ja vain neljännes jää
redin kautta lastattavaksi. Tällöin
tullaan toimeen huomattavasti pie-
nemällä proomumäärällä kuin tä-
hän asti. Satamalastauksen etuihin
kuuluu myös se, että tavara saadaan
parempikuntoisena laivaan, koska
rikkoutumisia tapahtuu tällöin vä-
hemmän kuin paketteja proomusta
laivaan nostettaessa.

Hallan satama ei ole tarkoitettu
yksinomaan vientiä varten. Heike-
laivan vieressä olikin parhaillaan
hollantilainen moottorialus Uranus
B. Se oli tuonut täyden suolalastin,
jonka purkaminen oli jo loppuvai-
heissaan. Laivan äärellä työskenteli
nosturi, joka kahmaisi laivan ruu-

masta kauhansa täyteen suolaa ja
siirsi sen laiturille ajaneen kuorma-
auton lavalle. Auto kuljetti sen lä-
heisyyteen kasvaneen suolavuoren
päälle varta vasten tehtyä puusil-
taa ja lankkutietä pitkin tyhjen-
tään huipulla kuormansa kippilait-
teen avulla. Tämä ei ollut suinkaan
mitään tilapäistä suolan varastoi-
mista, sillä suolavuoren alustana oli
asfalttipäällysteinen soikion muotoi-
nen varastokenttä. Vaikka suolaa
oli purettu jo 4.300 tonnia, oli suuri
osa kentästä vielä vapaana. Alueel-
le voidaankin varastoida suolaa n.
15.000 tonnia. Tämäkin uudistus
liittyy yhtiömme toimintaan, sillä
suola on tarkoitettu klooritehtaan
raaka-aineeksi.

Edellä on käytetty komeata sanon-
taa Hallan satama. Tosiasiassa se
on osa Kotkan satamaa, sillä kaikki
satamavedet kuuluvat Kotkan kau-
pungille. Laivaukset Hallan laitu-
rissa tulevat lähivuosina kuitenkin
epäilemättä saamaan sahan toimin-
nan kannalta sellaisen merkittävyyy-
den, että ainakin yhtiön omassa
piirissä voimme täydellä syyllä pu-
hua Hallan satamasta.

Menneen kesän kuva Karjalankoskesta
Voimalaitos patoineen rakennetaan
kosken keskipaikkeille

Vesivoimalaitos Karjalankoskeen

Syvärin—Vuotjärven vedensäänöstelyn tultua toteutetuksi on astunut päiväjärjestykseen Juankosken alapuolella olevien koskien alistaminen voimatalouden palvelukseen. Aikaisemmin on lehdesämme jo kerrottu, että suunnitelmassa on päädytty voimalaitoksen rakentamiseen Karjalankoskeen, joka on alimmainen Juankosken ja Akonveden välisistä koskista ja virtapaikoista. Tällä tavoin saadaan Juankosken ja Akonveden välinen putouskorkeus, mikä on 6,5 metriä, kokonaisuudessaan käytetyksi hyödyksi.

Vuotjärven ja Akonveden välisellä noin viiden kilometrin pituisella osuudella Nilsiä reitin vedet virtaavat jokimaista, jyrkkärantaista uomaa myöten. Vain keskipaikkeilla, jossa Suuren Vehkalahden vedet

ovat Hiidensalmen kautta yhteydessä pääväylään, rannat ovat alavia ja reitti laajenee järvimäiseksi. Karjalankosken niskassa reitti haarautuu kahtia pääväylän laskiessa Karjalankosken ja sivuhaaran Jänissalmen sekä Keihäskosken kautta Akonveteen. Näiden kahden haaran sekä Akonveden välissä on suurehko Hämälänsaari.

Voidaankin sanoa, että luonto on ollut voimalaitoksen suunnittelijoiden apuna. Tosin suojapatojakin tarvitaan, mutta suurimman osan matkaa vesi pysyy vedenkorkeuden noususta huolimatta nykyisessä jyrkkärantaaisessa uomassaan. Patoja tullaan rakentamaan Lammensalmeen, Hiidensalmeen, Virraslahden pohjaan ja Jänissalmeen, joista Lammensalmen, Hiidensalmen ja Virraslahden padot tullaan varusta-

maan pumpuilla. Jänissalmen—Keihäskosken sivuhaarasta on taasen apua rakennusvaiheen aikana, sillä sitä voidaan käyttää yksinomaisten lasku-uomana, joten Karjalankoski saadaan kokonaan eristetyksi.

Vesistötoimikunta antoi yhtiölle väliaikaisen luvan Karjalankosken voimalaitoksen rakentamiseen elokuun 12 päivänä ja välittömästi tämän jälkeen pantiin valmistavat työt käyntiin Juantehtaan omana työnä rakennusmestari Herman Oksasen toimiessa vastaavana työnjohtajana.

Ensimmäisenä toimenpiteenä rakennettiin työpato Karjalankosken niskaan. Se tehtiin lankuista ja sillä eristettiin Karjalankoski yläjuoksun väylästä. Pato valmistui syyskuun alussa. Veden pinta työpadon alapuolella laski Akonveden tasalle ja täten Karjalankoski jäi suurelta osalta jo kuivaksi.

Seuraavana vaiheena aloitettiin maamassojen poistaminen tulevan voimalaitoksen ja alakanavan kohdalta. Työ annettiin Insinööritoimisto Oy Vesi-Pekan urakalla suoritettavaksi. Osa maamassoista käytetään alapadon rakentamiseen ja tä-

mäkin työ on jo valmistumassa. Tämän jälkeen pumpataan kosken pohja tyhjäksi ja päästään perkaus- ja perustustöiden suorittamiseen.

Voimalaitokseen tulee asennettavaksi kaksi pystyrakenteista Kaplan-turpiinia, joiden yhteinen teho on 5.420 thv, sekä turpiineihin suoraan kytkettävät 3-vaihegeneraattorit. Voimalaitoksen patoon rakennetaan tulva-aukko, minkä lisäksi siihen tulee myös laitteet nippu-uittoa varten. Savon Uittoyhdistyksen kanssa on nimittäin tehty sopimus, että uitto tulee tapahtumaan Karjalankosken haaran kautta ja että Karjalankosken padon yhteyteen rakennetaan nippujen siirtolaitos. Jänissalmeen tulevaan patoon rakennetaan niin ikään tulva-aukko, jonka kautta voidaan tarvittaessa suorittaa puutavaran irtouittoa.

Kauan suunnitelmassa ollut voimalaitoksen rakentaminen on siten

monien vaiheiden jälkeen tullut toteutumisvaiheeseen ja työt on pantu heti käyntiin. Karjalankosken voimalaitoksen valmistuttua Juantehtaan pahin heikkous, käyttövoiman riittämättömyys varsinkin vähävetisenä aikana, tulee poistetuksi ja tehtaan toimintamahdollisuudet laajenevat.

Rahallisten kustannusten lisäksi tästä edistysaskeleesta joudutaan maksamaan myös jotain muutakin. Tähän asti ovat Juankosken ja Akonveden välillä sijaitsevat koskenpoikaset solisseet luonnonvaraisina ja tarjonneet katselijalle herkullisia näkymiä. Nyt on Karjalankoski jo vaicennut ja voimalaitostyön valmistuttua muuttuvat sen yläpuoliset kosketkin hiljaisiksi suvannoiksi. Niille käy samoin kuin ylipäänsä Suomen koskille, jotka toinen toisensa perään on jouduttu vangitsemaan ja pakotettu luovuttamaan

Idyllinen maisema
Karjalankosken niskalta
Taustalla Jänissalmen suu

voimansa meidän ihmisten hyödyksi. Tässä tapauksessa voitaneen kuitenkin etukäteen sanoa, että maisemalliset muutokset eivät muodostu suinkaan mitenkään radikaalisiksi. Edellä jo mainitsimme, että vain muutamia patoja tarvitaan ja vesistö tulee pysyttelemään jyrkkäranta-aisessa uomassaan. Rantojen luonnonvaraisuus säilyy ja maisemat tulevat vastaisuudessaakin olemaan kauneinta Pohjois-Savo.

Virraskoski on komein Juankosken alajuoksun koskista

Tukkinippuja solumassa kohti Lastukosken padon säännöstely- ja uittoaukkoa

Lastukosken säännöstelypato

Lehtemme kevätpuolen numeroissa kerroimme Syvärin ja Vuotjärven välisen Lastukosken perkauksesta ja säännöstelypadon rakentamisesta, mikä työ aloitettiin tammikuun lopussa. Lastukosken uomaa levennettiin ja syvennettiin, sen yli johtavan maantiesillan perustuksia vahvistettiin ja väylän poikki rakennettiin teräsbetonirunkoinen säännöstelypato. Perkaus- ja rakennusohjelma vietiin suunnitelman mukaisesti läpi ennen kevättulvia.

Kuten ennakolta saattoi odottaa, antaa levennetty lasku-uoma patorakennelmineen uuden lisäpiirteen Lastukosken jo ennestään vaihtelevalle ja erikoislaatuiselle maisemalle. Kanavan ja nyttemmin muodonmuutoksen läpikäyneen kosken uoman yli johtaa kaksi maantiesiltaa idyllisen saarikaistaleen jäädessä uomien väliin. Metsä on osittain puistomainen, mikä on ominaista vanhojen kanavien varsille, osittain luonnontilassa, mutta siltäkin osin hyvin hoidettu. Tervetullutta vaihtelua näkymille antaa juuri kanavavanhuksen ja Lastukosken uusitun uoman sekä säännöstely-

laitteiden erilaisuus. Toinen edustaa mennyttä aikaa, toinen palvelee nykyaikaa.

Lastukoskella kävijälle tarjoutuu vielä ylimääräinen nähtävyys, jos hän sattuu tulemaan tukkienlaskun aikaan. Silloin säännöstelyaukon läppäpato painetaan pohjaan saakka — se tapahtuu sähkön voimalla nappia painamalla — ja Syväriltä päin lipuvat tukkiniput tempautuvat virran vietäväksi, solahtavat läpi aukon ja saavat hyvänlaisen kyydin kohti Vuotjärveä.

Uiton aikana on säännöstelyaukon läppäpato kokonaan auki

Kansanedustajia isännöitsijä Erik Palmgrenin (oik.) seurassa Juantehtaan sillalla

Valtiovarainvaliokunta Juankoskella

Valtiovarainvaliokunta, joka osallistui Pohjois-Savon Maakuntaliiton järjestämään Pohjois-Savon retkeilyyn, saapui puheenjohtajansa kansanedustaja Viljo Rantalan johdolla edellisestä pysähtymispaikastaan Savon Voima Oy:n vesivoimalaitokselta Juankoskelle 20. 8. Valiokunnan jäsenten lisäksi osallistuivat retkeilyyn maaherra Lauri Riikonen, valtiovarainministeriön kansliapäällikkö Toivo Säippä, joukko

maakunnan omia kansanedustajia, maakuntaliiton hallituksen jäsenet ja liiton eri toimikuntien edustajia.

Juantehtaan seuratalossa nautittuun yhtiön tarjoaman lounaan aikana toivotti isännöitsijä Erik Palmgren vieraat tervetulleiksi Juantehtaan. Juankosken kunnanvaltuuston puheenjohtaja Hannes Sutinen selosti kunnan rakennustoimintaa. Hän mainitsi, että pieni Juankosken kunta on viimeisten kymmenen vuoden aikana rakentanut 16-paikkaisen sairaalan ja asunnot sairaalan henkilökunnalle, opettaja-asuntolan 11 opettajaa varten, kunnostanut yhtiöltä ostetun lääkärin asuntalon ja rakentaa parhaillaan keskuskansakoulua, mihin suunnitelmaan liittyy myöhemmin rakennettava kansalaiskoulu. Tulevaisuuden näkymiä esitellessään puhuja lausui toivomuksen, että valtio myöntäisi jo hyväksytylle vesi- ja viemäröintisuunnitelmalle anotun valtionavustuksen ja -lainan. Valtion

työttömyyskohteeksi hän esitti otettavaksi Juankosken ohikulkutien rakentamisen.

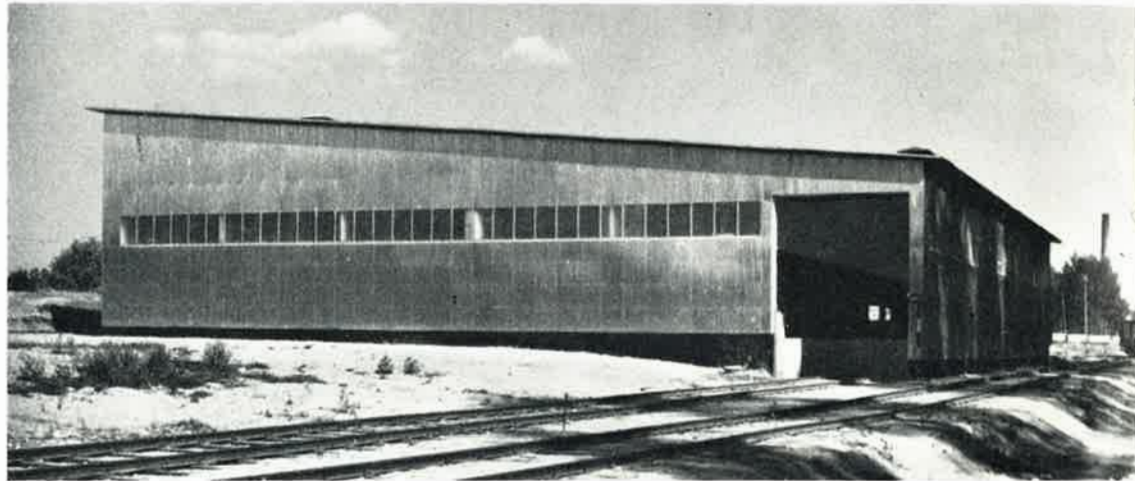
Dipl.ins. L. Timgren selosti Juantehtaan tehdashistoriaa ja ruukin kehittymistä puuhiomoksi ja kartonkitehtaaksi. Hän mainitsi, että tuotannosta menee n. 90 prosenttia vientiin, pääasiassa Euroopan maihin. Juantehtaan kartonki kykeneekin kilpailemaan maailmanmarkkinoilla. Siilinjärven—Juankosken rautatie on avannut tehtaallemahdollisuuksia teollisuutensa laajentamiseen, mutta voimakysymys on ollut esteenä. Viime talvena ja keväänä suoritettu Syvärin—Vuotjärven säännöstelysuunnitelman toteuttaminen ja nyttemmin aloitettu Karjalankosken vesivoimalaitoksen rakentaminen tuovat ratkaisun tähänkin pulmaan. Raaka-aineesta enempää kuin työvoimastakaan ei ole puutetta.

Valtiovarainvaliokunnan jäsen, kansanedustaja Kauko Tamminen kiitti isäntäväkeä. Lounaan päätyttyä retkeläiset tutustuivat tehtaaseen sekä puistoon.

Juantehtaan uusi kartonkivarasto

Siilinjärven—Juankosken rautatien valmistuminen merkitsi Juantehtaan liittämistä maamme rautatieverkostoon ja tuotteiden kuljettaminen tehtaalta vientisatamaan tapahtuu nyttemmin rautateitse ilman

Rautatien raidepari johtaa uuteen kartonkivarastoon toisen kulkiessa sen sivuitse

Varaston toisesta päästä työntyy varaston puiseen purkausosaan kapearaiteinen rautatie, jota myöten kartonkipaalit ja rullat tuodaan tehtaalta varastoon

välilastauksia. Vanhat kuljetusmuodot siirtyivät yhdessä hetkessä historiaan ja samalla tavarantoiminen muuttui paljon yksinkertaisemmaksi ja joustavammaksi. Aikaisemmin tarvittiin varastotiloja Karjalankoskella, Saksalan satamassa ja Siilinjärven asemalla, mutta nyt tullaan toimeen yhdellä tehtaalla välittömään läheisyyteen rakennetulla varastolla.

Uusi varasto rakennettiin viime vuonna ja se otettiin käyttöön vuoden lopulla. Se sijaitsee tehtaalla saunarakennuksen vieressä parinsadan metrin päässä tehtaalta. Jo ulkonäkönsä — asiallisten ääri-vojojensa ja seinärakenteena käytetyn aluminilevyn — puolesta se edustaa Juantehtaan vanhahtavassa tehdaskuvassa selvästi uutta aikaa. Jonkinlaisena yhdyssiteenä vanhan ja uuden välillä voitaneen pitää kapearaiteista rautatietä, joka on vielä käytössä tehtaalla ja uuden varaston sekä tehtaalla ja sahan välillä. Varsinainen 'päärata' tehtaalla Karjalankoskelle on, kuten aikaisemmin olemme kertoneet, jo purettu.

Lastaaja Vilho Hakkarainen ja
trukinkuljettaja Veikko Tuomainen
siirtämässä kartonkipaaleja
kapearaiteisen vaunusta
varaston puolelle

Kartonkivarastonhoitaja
Hannes Hakkarainen
uudessa varastossaan
jokapäiväisen työnsä ääressä

Lastaus rautatievaunuun tapahtuu
täysin koneellisesti trukin avulla

Tätä kapearaiteista rautatietä pitkin siirretään kartonkipaalit ja -rullat avovaunuissa moottoriveturin vetämänä tehdassalista varaston puurakenteiseen purkausosaan. Täältä paalien ja rullien siirtäminen varsinaisen varaston puolelle tapahtuu trukilla samoin kuin lastaaminen rautatievaunuihin. Kaikki työvaiheet tehdään varaston seinien sisällä, sillä rautatien lastausraide on vedetty varastoon. Samanaikaisesti mahtuu varaston sisälle seitsemän vaunua. Päivittäin kuormataan 2—3 tavaravaunua, jotka tavallisimmin rautateiden Veto-Jussi käy noutamassa. Säännöllistä junaliikennettä ei Siilinjärven—Juankosken välillä vielä ole, mutta järjestelyjuna käy päivittäin Juankoskella saakka.

Varsinaisen varastoraiteen vieressä varaston sivuitse kulkee toinenkin raide, jota käytetään muun tavaran purkaus- ja lastausraiteena. Sen äärellä suoritetaan mm. Juantehtaan sahan tuotteiden lastaus rautatievaunuihin kuormauskuljettinta käyttäen.

Rautatie ja uusi kartonkivarasto merkitsevät suurta edistysaskelta Juantehtaan toiminnassa. Tyytyväisyys kuvastuukin kartonkivaraston hoitajan Hannes Hartikaisen kasvoilta. Aikaisemmin hän joutui toimimaan kesäisin Saksalassa ja talvisin Siilinjärvellä. Nyt hän on tehtaan tuntumassa ja monet huolet ja harmit ovat taakse jäänyttä elämää.

Martta-nestekaasuliesien valmistusta seuraamassa

Insinööri H. Sundberg esittelee viimeisintä Martta-nestekaasuliettä

Aili Korhonen ja Oiva Lounatmaa valmistamassa Schuler-puristimella Martta 35:n otsalevyjä

Högforsin Heinolan tehdas avarine ja hoidettuine pihamaaineen on kaunis nähtävyys

Maija-Liisa Tuominen liittämässä kätevän pistehitsauspihdin avulla lieden paistinuunin osia yhteen

Useimmilla yhtiömme tuotantolaitoksilla on monivaiheinen menneisyys takanaan, mikä käy ilmi jo niiden ulkonäöstäkin. Vanhan rinnalle on jatkuvasti rakennettu uutta ja jokainen kehityskausi on pyrkinyt jättämään puumerkkinsä yleiskuvaan.

Högforsin Heinolan tehdas on tästä säännöstä selvä poikkeus. Se on kuopus yhtiömme tuotantolaitosten joukossa, tämän vuosikymmenen aikaansaannos. Sitäkin on kylä muutamasta ikävuodestaan huolimatta ennätetty jo kolmeen otteeseen rakentaa, mutta tämä on tapahtunut suurisuuntaisen kokonaisratkaisun puitteissa ja tuloksena on erittäin nykyaikainen, eheälinjainen tehdasryhmä. Avarat tilat tehtaanympärillä, nurmikätköt ja mallikelpoinen järjestys tehostavat tätä miellyttävää tehdasnäkymää. Tämä edullinen vaikutelma yhä vain tehostuu tutustuttaessa avariin tehdassaleihin, uudenaikaisiin koneisiin ja amerikkalaismaisesti eteneviin työvaiheisiin.

Lukijoillamme on aikaisemminkin useaan otteeseen ollut tilaisuus tutustua Heinolan tehtaaseen lehtemme välityksellä. Tällä kertaa esittelemme tuoreimpia kuulumisia nestekaasuliesien valmistuksesta. Kaikki varmaan tietävät ennestään, mikä on Martta-liesi. Se on Högforsin Heinolan tehtaanympärillä, joka

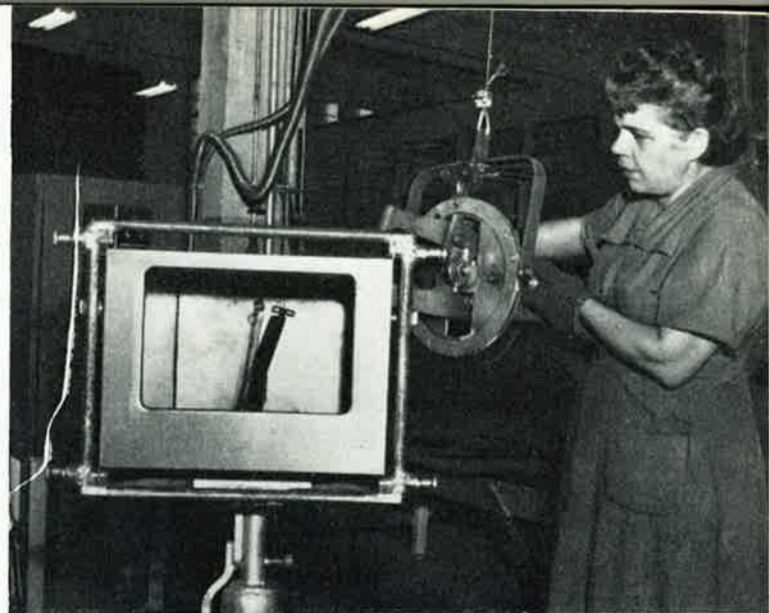
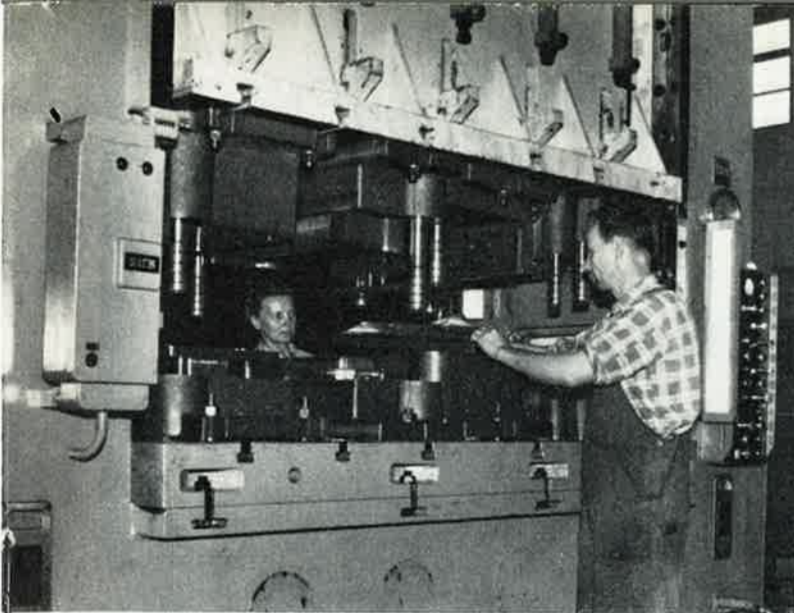

käyttää polttoaineenaan nestekaasua. Monista eduista johtuen nestekaasuliesi on valtaamassa maassamme yhä enemmän alaa ja Heinolan tehtaalla tämän lieden valmistaminen on suunniteltu ja toteutettu erittäin tehokkaalla tavalla.

Nestekaasuliesien osat saavat muotonsa Schuler-merkkisessä epäkeskopuristimessa, mikä on aivan viimeisin uutuus alallaan. Koneeseen voidaan asentaa samanaikaisesti useita erivaiheisia puristustyökaluja. Tutustuessamme puristimen toimintaan oli siinä parhaillaan menossa Martta 35:n otsalevyn muotoileminen. Tähän tarvittiin viittä eri puristustyökalua, jotka olivat

koneessa rinnakkain. Toisin sanoen yhdellä iskulla tämä 200 tonnin jättiläinen teki saman, mihin pienemältä tavalliselta puristimelta olisi tarvittu viisi iskua. Kun lisäksi osien välikuormaukset ja siirrot jäivät pois, on koneen teho vieläkin suurempi kuin 5-kertainen vanhemmanmalliseen puristimeen verrattuna. Pienempiä osia puristettaessa voidaan työkalujen luku nostaa jopa kymmeneen. Kaiken lisäksi puristimen jättämä jälki on virheettömän tarkka.

Seuraava uutuus, joka meille esiteltiin, oli pistehitsauspihti. Tällä koneella hitsataan nestekaasuliesien paistinuunien osat yhteen. Ne lado-

taan hitsauskiinnittimeen, jota voidaan kääntää kulloinkin edullisimpaan työasentoon. Pihtiä voidaan liikutella miten tahansa ja täten tämä aikaisemmin paljon hankalammin tehty työvaihe on huomattavasti helpottunut ja nopeutunut.

Mielenkiintoisin nähtävyys on kaasuliesien kokoonpanorata ja varsinkin sen kattokuljetin. Aikaisemmin liesien osat tuotiin laatikoissa kokoonpanoradan viereen, josta

Liesien kokoonpanoradan vieressä kulkee kattokuljetin riippuvaunuineen

työntekijät ne ottivat. Kaikkia ei kuitenkaan voitu sijoittaa aivan käden ulottuville, 'tartuntaetäisyydelle', mikä on niin tärkeä seikka tällaisessa asteittain etenevässä tuotteen sarjavalmistuksessa. Nytkin tämä epäkohta on onnistuneella tavalla ratkaistu. Kokoonpanohallissa on kattokuljetin, jossa on toisistaan säännöllisten välimatkojen päässä yhteensä 39 riippuvaunua eli 'konttia', kuten työntekijät niitä nimitävät. Tällaisessa riippuvau- nussa on erotukseksi tavallisesta kontista paljon lokeroita, joihin kuhunkin kontin edetessä täyttölinjaa

myöten pannaan yhden liedin ko- koamiseen tarvittavat osat. Tällai- sen täyden kontin matka jatkuu sitten kokoonpanoradan ääreen kul- kien aivan kokoonpanijoiden ohitse. Tällä tavoin riippukuljetin 'tarjoi- lee' kullekin työntekijälle käden ulottuville kaikki osat, mitä hän työssään tarvitsee. Vain ruuvit ja mutterit on sijoitettu kiinteisiin laa- tikoihin työpaikan viereen. Katto- kuljettimen vauhtia voidaan säätää tarpeen mukaan. Sillä kertaa kontit taivalsivat metrin minuutissa. Myös kokoonpanorata liikkuu nappia pai- namalla työntekijöiden itsensä huo- lehtiessa siirtohetkestä.

Viiden kokoonpanijan käsissä Martta-liesi saa lopullisen muoton- sa ja asiaankuuluvat 'instrumentit' sisäänsä. Se on valmis, mutta jou- tuu kokoonpanoradan päässä vielä ankaraan tarkastukseen, jossa tutki- taan liedin joka poltin ja tiukasta osatarkastuksesta huolimatta etsi- tään vielä mahdollisia pintavirheitä. Vasta sen jälkeen on liesi valmis lähtemään markkinoille.

Nestekaasuliesien lisäksi valmis- tetaan tällä osastolla myös kaupun- kikaasuliesiä, joiden nimi on Vesta. Kaikkiaan valmistetaan erilaisia Martta- ja Vesta-liesiä pariakym- mentä mallia, joten valinnan varaa on ostajilla yllin kyllin. Paitsi liesien ominaisuuksiin on alusta lähtien kiinnitetty suurta huomiota liesien muotoiluun. Viimeisin saavutus on

Hellin Väkiparta ottamassa liesitasoa hänen ohitseen liukuvasta kattokuljettimen 'kontista'

Taimi Liskola ja Sirkka Selvenius kokoamassa Heinolan tehtaan viimeisintä uutuutta vedellä täytettävää sähköradiaattoria

taiteilija Henry Tornian muotoilema Martta 35, jota on kiitetty jopa siinä määrin, että se on mainittu korkeatasoisen taideteollisuutemme saavutusten yhteydessä.

Saman kokoonpanoradan ääressä valmistetaan myös mielenkiintoista uutuutta, sähköradiaattoria, joka on ulkomuodoltaan samannäköinen

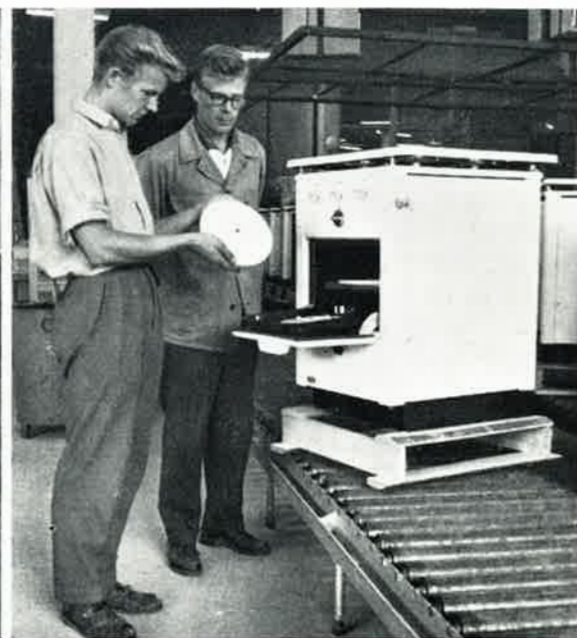
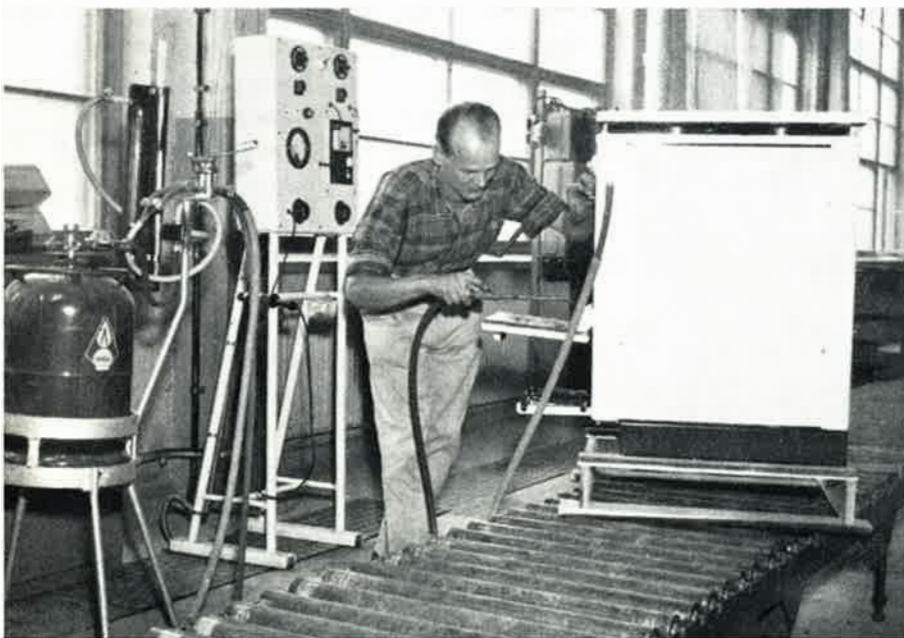
kuin Kesto-pylväsradiaattori. Tällainen sähköradiaattori täytetään vedellä ja lämmitetään nimensä mukaisesti sähköllä. Radiaattori seisoo siroon nikkelöityyn jalustaan kiinnitettynä. Lämpöpinta on 1,5 m². Sähköradiaattori on täysin vaaraton ja soveltuu siten sellaisten huonetilojen lämmittämiseen, jotka joutuvat olemaan vailla silmälläpitoa.

Heinolan tehtaan muilla osastoilla jatkuu työ entiseen tapaan, mutta yhtä ja toista uutta on radiaattoreiden ja teräslevykattiloiden valmistuksessa tullut tuotanto-ohjelmaan. Kaukolämmityksen valla- tessa alaa on ryhdytty valmista- maan keskipaineradiaattoreita, jot-

ka tehdään paksummasta teräsle- vystä kuin tavalliset matalapaine- radiaattorit. Teräslevykattiloiden valmistusohjelma on laajentunut käsittämään korkeapainehöyrykatti- loita mm. sairaaloita ja teurastamo- ja varten.

Högforsin Heinolan tehtaan hen- kilökunnan luku nousee nykyisin 275:een ja tehtaan kaikki osastot ovat käynnissä normaaliin tapaan kuusi päivää viikossa.

Liesien kokoonpanoradan päässä tarkastetaan polttimet ja etsitään vielä mahdollisia pintavirheitä
Henkilöt vasemmalta:
tarkastajat Timo Koskinen ja
Martti Kosonen sekä
työnjohtaja Jaakko Larimo

Victor Westerholm ja Hölsän myllyniemi

Yllä julkaisemassamme kuvassa nuorempi kuusankoskelaispolvi saat-
taa huomata maiseman ääriviivoissa
jotakin tuttua, mutta tuskinpa ky-
kenee sitä ainakaan ensi silmäyk-
sellä paikallistamaan Kuusankoski-
näkymäksi. Vanhat kuusankoskelai-
set sen sitävastoin heti tuntevat.
Siinähan on Kuusankosken yläjuok-
sun kynnys ja maalauksellinen Höls-
sän myllyniemi. Koskeakin sanot-
tiin kansan suussa Hölsänkoskeksi.
Taaempänä Kuusanniemen rinteellä
näkyvät talot ovat yhä olemassa ja
niiden avulla kuva on vakuuttavasti
tunnistettavissa.

Kuvamme on vuodelta 1913. Se on
otettu varhaiskevällä. Aurinkoisel-
ta rinteeltä on lumi jo suureksi
osaksi sulanut, mutta kosken mata-
likoilla on vielä vahvaa jäätikköä.
Maisemassa on sekä mahtavuutta
että samalla kotoisen lämmintä van-
hahtavuutta. Se on kuin suurikokoi-
nen maalaus. Ja monen monituiset
kerrat sama aihe onkin siveltimen
vedoin ikuistettu. Valtoimenaan vir-
taava Kuusankosken yläjuoksu, Höls-
sän saarimainen myllyniemi, sala-
peräinen Kaarteenlahti, Kuusannie-
men suurpiirteinen rantamaisema,
jyrkkärinteinen Mustavuori ja säy-
seästi kohiseva Rapakoski lehtomai-
sine Sääksniemen kärkineen ovat

aikanaan innoittaneet useita kuulu-
ja taiteilijoita. Vanhaa Kuusankos-
kea onkin monenlaisen taidenäke-
myksen mukaan ikuistettu ja useim-
miten näissä taideteoksissa on Höls-
sän myllyniemi ollut keskipisteenä.

Eniten oli Kuusankosken näky-
miin ihestunut Victor Westerholm.
Ensimmäisen kerran hän saapui
kosken rantamille jo v. 1899 ja jat-
koi näitä vierailujaan usein vuodesta
vuoteen tehden viimeiset Kuusan-
koski-maalauksensa v. 1919 eli kuo-
linvuotenaan. Näillä maalausmat-
koilla syntyi lukuisia taideteoksia,
joukossa hänen parhaimpiaan. Usei-
ta näistä maalauksista on jäänyt
paikkakunnalle, mm. yhtiö omistaa
muutamia, mutta luonnollisesti suu-
rin osa on hajautunut muualle julki-
siin ja yksityisiin kokoelmiin.

Victor Westerholm oli ennen
kaikkea maisemamaalari. Suomalai-
sessa maisemassa häntä miellytti
eniten rannikkoseutujen karu, kal-
lioinen maisema tuulen tuivertamat
petäjät ja rannaton meri. Ahvenan-
maa olikin pitkän aikaa hänen maa-
lausmatkojensa kohde, mutta myö-
hemmin hän hakeutui sisämaahan
ja tällöin varsinkin Kymijoen laa-
jat näkymät ja kosket tulivat hä-
nen innoittajakseen. Melkein poik-
keuksetta nämä hänen jokimaise-

mansa ovat suurikokoisia, monu-
menttaalisia ja vapaita romantisoi-
dusta näkemyksestä.

Kuusankosken kulttuurihistoriassa
Victor Westerholmilla on varsin
keskeinen osuus. Siitä antoi aavis-
tuksen "Kuusankosken kotien tai-
detta"-näyttely, joka pidettiin täällä
alun toistakymmentä vuotta sitten.
Nyttemmin asia on tullut entistä
ajankohtaisemmaksi, koska fillisen-
siaatti Aimo Reitala kirjoittaa Vic-
tor Westerholmista ja hänen taitees-
taan väitöskirjaa. Tämän johdosta
olisi tarkoin saatava talteen kaikki
taiteilijan Kymintehtaan maalaus-
matkoihin liittyvät tiedot ja muis-
tot. Varmaan monet vanhat muista-
vatkin tämän arvokkaan herran hä-
nen liikkueensa niin kesäisin kuin
talvisin kosken rantamilla hänelle
rakkaiksi käyneitä maisemia sivel-
timellään ikuistamassa. Pitipä hän
aivan vuosisadan alussa Kyminteh-
taalla taidenäyttelynkin, joka lienee
paikkakunnan ensimmäinen tämän-
laatuinen taidetilaisuus.

Toimitus ottaa mielellään vastaan
kaikki asiaa koskevat tiedot ja vä-
littää ne edelleen väitöskirjan teki-
jälle. Samalla toivomme, että julkai-
semamme valokuva innostaisi van-
hoja kuusaalaisia kertomaan lähem-
min Hölsän myllyn vaiheista ja
vuosikymmenien takaisesta Kuusan-
niemen elämästä. Tällä tavoin sai-
simme vanhoihin kuusankoskelais-
kuvauksiin jälleen tervetullutta täy-
dennystä.

Haukkasuolla ennätystulos

Poutainen ja lämmin kesä oli polttoturpeen nostolle erityisen suotuisa ja Haukkasuon turvetyömaalla päästiinkin uuteen komeaan ennätykseen eli 45.000 tonniin. Tavallissimmin kesän tuotantotulos on ollut hieman yli 30.000 tonnia, joten tämän kesän saavutusta on pidettävä erinomaisena. Hyvään nostotulokseen vaikutti osaltaan myös se, että työlinjoja oli tarpeeksi käytettävissä. Edullisista säästä johtuen polttoturpe on myös laadultaan hyvää.

Nosto päästiin aloittamaan jo ennen toukokuun puoliväliä ja se lopetettiin elokuun toisella viikolla. Eniten oli työntekijöitä heinäkuun alkupuolella, jolloin työvoima nousi suurimmillaan yli 400 hengen. Tämänkin luku on Haukkasuon tähänastisessa toiminnassa ennätys.

Mainittakoon, että hyvään tulokseen päästiin samalla konemäärällä kuin aikaisemmin kolmen suuren

Hesepelin pitkä pyrstö kaataa koneen nostaman turpeen kentälle kuivumaan

Hesepel-koneen huolehtiessa pääasiallisesti nostosta. Haukkasuolla konstruoidulla raivaaja-koneella, jolla tasoitetaan suon pinta, tehtiin kuluneena kesänä myös 80 cm syvyistä pintaajaa vauhdin ollessa parhaimmillaan 1,5 km tunnissa.

Telaketjuilla varustettu maastovaunu on kätevä kulkuneuvo Haukkasuolla kaikkina vuodenaikoina

Juantehtaan mestarit retkeilyllä

Kauniina elokuisena sunnuntai-aamuna Juantehtaan mestarit johtanaan dipl.ins. L. Timgren suuntasivat autoilla matkansa kohti Atron vesivoimalaitosta. Nilsiän ja Varpaisjärven kirkonkylän kautta ajettiin Sompsankoskelle, jossa pysähdyttiin ja ihmeteltiin kosken kuivuutta. Syy tähän selvisi, kun oli ajettu viitisen kilometriä eteenpäin. Siellä rauhasan erämaan keskeltä löytyi Savon Voima Oy:n Atron vesivoimalaitos, jonne Sompsankoskikin oli saanut luovuttaa vetensä.

Retkeläiset tutustuivat oppaan johdolla tähän vesivoimalaitokseen, jolla oli käytettävissään 14 metrin putous. Sitten matka suuntautui Lastukoskea kohti. Välillä poikettiin korven kätöksä kyyhöttävän pienen järven rantaan ja pulahdettiin vilpoisaan veteen. Otettiin esille myös eväät ja kalakukko teki kauppansa.

Päivän kallistuessa iltaan saavuttiin Lastukosken säännöstelypadolle, jossa viime talven ja kevään töiden tuloksia tutkittiin ins. Timgrenin johdolla. Hän veti salkustaan nipun asiaa valaisevia papereita ja retkeläiset saivat kuulla, miten Syvärin—Vuotjärven vedensäännöstelyä toteutetaan. Kun oli vielä haukattu kalakukkoa, kiirehdittiin kotiin tältä yhdistetyltä opinto- ja huvimatkalta. Päivä oli kulunut rattoisasti ja oli saatu nähdä tuloksia, jotka parantavat maakunnan elinehtoja.

Retkeläiset Atron voimalaitoksen edustalla
Vasemalla retken johtaja
dipl.ins. L. Timgren

Vanhukset kesäretkellä Karkeisissa

Retki on tehty ja mieluisia
muistoja ja saunavastoja rikkaampina
on palattu Karkeisista

"Jopa oli mukava päivä", kuului laulun lomassa, kun Juankosken Vanhusten kerholaiset palasivat jokavuotiselta kesäretkeltään. Aamupäivällä 15. 7. kokoonnuttiin laivarantaan, jossa "Jukan" kapteeni V. Hartikainen otti 'salonkeihinsa' ensin 80 vuotta täyttäneet ja sitten vasta nuorempia. 'Nuoriso' sijoittui Savon Uittoyhdistyksen tervelaitai-

seen lenkkiveneeseen, jonka peräsin oli Juka-laivan entisen kipparin 82-vuotiaan Riku Karppisen tottuneisissa käsissä.

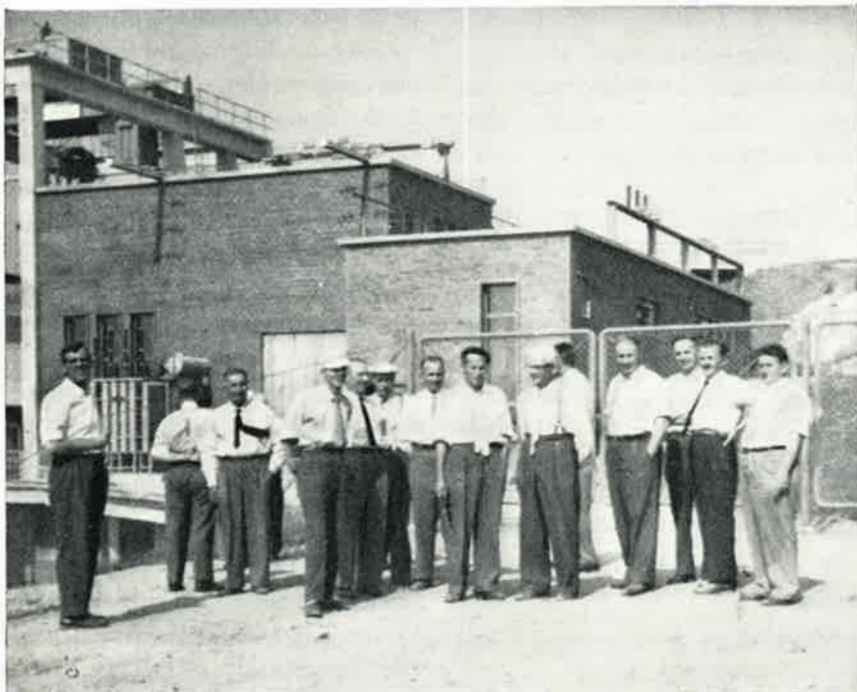
Niin saavuttiin pirteinä Karkeisten rantaan ja asetuttiin taloksi. Emännillä oli jo kahvipannu tulella, "Uiton" paatti oli kiidättänyt emännät ja eväät pikavauhtia perille ja avainkin löytyi tänä vuonna jo il-

man telinevoimistelua. Mestari Emil Hölttä oli rientänyt ensimmäisenä valloittamaan emäntien apumiehen paikan ja kuulosti siltä, että emännät olivat apumieheensä tyytyväisiä.

Kahvia odoteltaessa lauloi työnjohtaja Iivo Jänönen useita kauniita lauluja ja yleisön erikoisesta pyynnöstä bravuurinumeronsa "Ajettiin tsiganaiset". Sitten alkoivat voileipäpinot hävitä, munkit maistuivat ja emännät kantoivat täydennystä pöytään ja kuppeihin. Välillä viivähdettiin vakavammassakin asioissa, luettiin ja veisattiin.

Päivä kului liiankin nopeasti, varsinkin kun oli laitettava ne vastatkin; missään ei ole kuulemma niin hyviä saunavastaksia kuin Karkeisissa ja siltähän se näytti. Muistettiinpa sitä meidän 'isäntääkin' saunavastoilla; kerholaisista on nimittäin 90 % tehtaan eläkeläisiä. — Kun vielä oli juotu lähtökahvit, alkoi joukkomme vastoineen solua rantaan, jossa lastaus jo sujui entisellä tyyllillä. Sää oli erinomainen ja mieliala korkealla. "Ensi vuonna lähdetään taas", kuului rannassa erojaistervehdyksenä.

A. T.

Högfors ja Heinola ylivoimaisia yhtymän yleisurheilumestareita

Himmeä syyskuinen viikonvaihe kirkastui lämpimäksi ja aurinkoiseksi Kymi-Yhtymän 18. kesäestaruuskilpailujen osanottajien kokoontuessa Vierumäen Urheiluopistolle, jossa 5—6. 9. Heinolan tehtaiden toimiessa isäntänä pidettiin kesäestaruuskilpailut. Kuten aina-kin suurten kilpailujen kynnyksellä oli täälläkin jännitystä ilmassa ja koetettiin saada ennakolta tietoja muiden joukkueiden kunnosta ja kyvyistä. Useita Kuusankosken tehtaiden parhaita urheilijoita oli edustamassa paikkakuntaa Kuusankosken ruotsalaisessa kummikaupungissa Lindesbergissä, joten kesäestaruuskilpailuihin näiden tehtaiden osalta ei saatu kootuksi parhainta mahdollista edustusta.

Kesäestaruuskilpailujen ohjelmassa oli naisten lentopallo ja miesten yleisurheilu. Kymintehtaan sorea naisjoukkue vei mestaruuden helpomaisesti ja yhtä selvä voittaja yleisurheilussa oli Högfors. Pienten tehtaiden sarjassa isännöi Heinola.

Kymintehdas voitti jälleen naisten lentopallisarjan

Ensimmäisen kilpailupäivän ohjelmaan kuuluivat naisten lentopallisarjan ottelut sekä miesten puunjalostusteollisuuden ja metalliteollisuuden välinen lentopallo-ottelu. Naisten otteluissa selviytyivät loppusarjaan muita joukkueita teknillisesti taitavampina pelaajina Kymin-tehtaan, Högforsin ja Salon joukkueet. Tosin Kymintehtaan joukkue oli jo ennakolta veikattu voittajaksi, mutta se sai kuitenkin sunnuntaisissa loppuotteluissa kunnan vastuksen Högforsin tytöistä. Ensimmäinen erä päättyi 15—9 ja toinen 15—13. Högforsilla oli jo johto 13—11, mutta Kymintehtaan aikalisä

muutti tilanteen. Mestaruuden saavuttaneessa joukkueessa pelasivat Kaija Mäntylä, Tuula Korppi, Seija Saastamoinen, Terttu Sihvola, Mirja Pulliainen ja Marjatta Tommola. Högforsin joukkue tuli toiseksi ja Salon joukkue kolmanneksi. Sunnuntaina ratkaistiin myös muiden tehtaiden joukkueiden kohtalo. Heinola sijoittui nipin napin neljänneksi. Voikka—Heinola ottelun erät olivat 15—17 ja 9—15. Viides oli Voikka, seuraavat Juankoski ja Halla.

Lentopallossa palkittiin lisäksi jokaisen joukkueen paras pelaaja. Palkinnon saivat Seija Saastamoinen Kymintehtaalta, Ritva Ruoho Högforsista, Raila Lindholm Salosta, Pirkko Koho Heinolasta, Raili Turkula Voikkaalta, Lea Issukka Juantehtaalta ja Ulla Sandström Hallasta.

Miesten lentopallo-ottelussa osoit-tautui 'puu' tällä kertaa 'metallia' vahvemmas puunjalostusteollisuuden voittaessa ylivoimaisesti 3—0 (15—8; 15—2; 15—5). Puunjalostusteollisuutta edustaneessa joukkueessa pelasivat Matti Qvick, Risto Aro, Raimo Pukkila, Lasse Ukkola, Simo Rihu ja Reino Väärälä.

Yleisurheilussa useita tasaväkisiä kilpailuja

Auringon säteiden puikahtaessa suorarunkoisten petäjien lomitse urheiluopiston pihaan valmistautuivat urheilujoukkueet marssiin kentälle. Komea rivistö olikin ja nais-lentopalloilijain pirteät peliasut antoivat muodostelmalle väriä ja vaihtelua. Joukkojen asetuttua rintamaan urheilukentällä Heinolan tehtaiden isännöitsijä Uno Malmberg avasi kilpailut ja toivotti kilpailijoille menestystä.

Huolimatta erinomaisista olosuh-teista muodostuivat kilpailut hie-man liian 'puulaakimaisiksi' johtuen tämä lähinnä siitä, että Kyminteh-taan ja Voikan aikaisempina vuo-sina etutiloja tavoittelevat urheili-jat olivat poissa. Näin ollen Hög-fors oli suorastaan ylivoimainen suurten tehtaiden lajeissa ja isäntä-tehdas Heinola oli myös hieman yl-lättäen pienten tehtaiden paras ja viimekertainen voittaja Juantehdas jätettiin nyt kolmanneksi. Kymin-tehdas ja Voikka kävivät 'kakkos-miehistöllään' tasapäisen kamppai-lun Kymintehtaan selvitessä kol-mella pisteellä paremmaksi.

Edellä mainituista seikoista joh-tuen muodostuivat yhteiset lajit nyt mielenkiintoisimmiksi, vaikka kär-keen sijoittuivatkin suurten tehtai-den kilpailijat. Parhaasta tuloksesta vastasi Högforsin T. Pääkkönen, joka pukkasi rautapallon 13.71 m:n päähän ja sai samalla haltuunsa kultasepänliike Järveläisen lahjoit-taman pöytä kellon. Saman tehtaan Matti Järven odotettiin korkeushy-pyssä uhkaavan yhtymän ennätystä ja 175 hän ylittikin helposti, mutta samalla tapahtui lievä loukkaantu-minen, joka esti enemmän yritykset. Tulos riitti kuitenkin voittoon.

Juoksulajeista muodostui 100 m tasaväkisimmäksi Högforsin P. Kankkusen korjatessa voiton ajalla 11.8. Kilpailun tasaisuutta osoittaa, että vielä viidennen miehen aika oli 12.0, joka samalla oli pienten teh-taiden parhaan, T. Saarenkosken aika. 3000 m aloitettiin lujaa, mutta pian vauhti tasaantui ja Högforsin pojat veivät selvän kaksoisvoiton. Pienten tehtaiden 1500 m muodos-tui samantyylliseksi, sillä siinä Hei-nolan pojat vuorostaan vastasivat kärkisijoituksista. Tulokset näissä molemmissa kestävyyslajeissa jäivät heikonpuoleisiksi.

Heikkotasoinen oli myös pituus-hyppy, jonka Kymintehtaan enem-män jalkapallistina tunnettu Reino

Värrälä voitti tuloksella 606. Voik-
kaan Jokimies jäi vain 2 cm. Kie-
konheitto oli yhteinen laji, jossa
pääkilpailu käytiin Kymintehtaan
Niemen veljesten ja Högforsin
Pääkkösen sekä Etholenin välillä.
Pääkkösellä oli eniten 'rahkeissa
varaa', mutta kiekko ei pysynyt
sektorin sisällä ja varmempi Ilmari
Niemi vei kullan. Högforsin pojat
sijoittuivat seuraaviksi ja voittajan
velimies pääsi viimeisenä hopealu-
sikalalle. Pienten tehtaiden paras oli
Heinolan Santonen, seuraavina Hal-
lan ja Salon edustajat. Mainittak-
soon, että kilpailussa oli mukana
Heinolan V. Vikström, joka lienee
kauimmin ollut mukana Kymi-Yh-
tymän kilpailuissa, sillä tulosluelle-
loista löydämme hänet jo 22 vuotta
sitten! Sopiipa moiselle suorituksel-
le nostaa hattua. Nyt hän sijoittui
kymmenenneksi.

Viestinjuoksusta muodostui pien-
ten tehtaiden 4×100 m huomatta-
vasti mielenkiintoisemmaksi. Heino-
la oli tässäkin lajissa paras ja sai
yhtymän uuden ennätyksen nimiin-
sä ajan ollessa vielä vaatimaton
47.6 (entinen ennätys 48.1). 1000 m:n
viestissä johti Högfors koko ajan ja
loppuvaiheissa Kymintehdas sivuut-
ti Voikan. Ajat jäivät kauas ennä-
tyksestä.

Kesäkilpailujen päättäjäiset ate-
rioineen pidettiin välittömästi kil-
pailujen jälkeen urheiluopiston ruo-
kasalissa. Palkintojen jaon toimit-
tivat isännöitsijä Malmberg ja kont-
toripäällikkö Reijo Koijärvi. Lisäksi
yhtymän sosiaalipäällikkö Åke Lau-
nikari piti puheen kiittäen kaikkia
kilpailijoita hyvistä suorituksista
sekä järjestäjiä Heinolan tehdasta,
Suomen urheiluopistoa ja sen lii-
kuntateknikkokurssia hyvin läpi-
viedystä kilpailusta.

Tulosluelleto muodostui seuraa-
vaksi:

100 m juoksu

- 1) P. Kankkunen, Högfors 11.8;
- 2) S. Jokimies, Voikka 11.9; 3) H.

Ylikangas, Kymintehdas 11.9; 4) R.
Rautiainen, Voikka 12.0; T. Saaren-
koski, Heinola 12.0; 6) O. Eteläpelto,
Högfors 12.2; J. Tuppurainen, Juan-
tehdas 12.2; L. Palmu, Halla 12.2;
9) M. Laaksonen, Salo 12.3; 10) T.
Kärkkäinen, Halla 12.3; 11) S. Koti-
lainen, Kymintehdas 12.4; E. Sa-
lo, Heinola, A. Karanen, Salo ja E.
Tuppurainen, Juantehtas 12.4.

Pituushyppy

- 1) R. Värrälä, Kymintehdas 606; 2)
- S. Jokimies, Voikka 604; 3) K. Heis-
kanen, Högfors 578; 4) T. Nikkinen,
Voikka 566; 5) O. Eteläpelto, Hög-
fors 555; 6) R. Aro, Kymintehdas
512.

Korkeushyppy

- 1) M. Järvi, Högfors 175; 2) S. Ri-
hu, Kymintehdas 170; 3) T. Saaren-
koski, Heinola 165; 4) R. Korpela,
Högfors 160; 5) A. Hämäläinen,
Voikka 160; 6) E. Tuominen, Salo
160; 7) A. Roininen, Juantehtas 160;
8) R. Raunio, Salo 160; 9) P. Par-
viainen, Heinola 160; 10) L. Palmu,
Halla 155; 11) T. Kärkkäinen, Halla
155; 12) T. Mäkelä, Voikka 150; 13)

M. Jokiranta, Juantehtas 145.

Kiekonheitto

- 1) I. Niemi, Kymintehdas 36.24; 2)
- T. Pääkkönen, Högfors 35.65; 3) A.
Etholen, Högfors 35.41; 4) P. Nurmi-
laukas, Voikka 35.14; 5) E. Niemi,
Kymintehdas 35.01; 6) E. Santonen,
Heinola 34.55; 7) T. Vanhala, Halla
33.33; 8) M. Laaksonen, Salo 32.46;
9) A. Karanen, Salo 30.70; 10) V.
Vikström, Heinola 30.14; 11) P. Hil-
tunen, Juantehtas 29.53; 12) E. Vir-
tanen, Halla 28.72; 13) M. Sihvola,
Voikka 25.64; 14) M. Jokiranta,
Juantehtas 24.80.

Kuulantyöntö

- 1) T. Pääkkönen, Högfors 13.71;
- 2) P. Nurmilaukas, Voikka 12.71; 3)
- A. Etholen, Högfors 12.34; 4) L. Uk-

kola, Kymintehdas 11.87; 5) E. Nie-
mi, Kymintehdas 11.69; 6) L. Raut-
koski, Voikka 11.20.

3000 m juoksu

- 1) K. Holopainen, Högfors 9.22.4;
- 2) P. Augustin, Högfors 9.25.0; 3)
- L. Rautkoski, Voikka 9.54.4; 4) V.
Erkkilä, Voikka 10.12.4; 5) R. Mau-
no, Kymintehdas 11.12.8.

400 m juoksu

- 1) R. Korpela, Högfors 52.7; 2) R.
- Alastalo, Kymintehdas 53.1; 3) P.
Kankkunen, Högfors 54.5; 4) K. Sor-
munen, Kymintehdas 56.7; 5) V. Mä-
kelä, Voikka 60.1; 6) S. Rainio, Voik-
ka 60.2.

1500 m juoksu

- 1) E. Salo, Heinola 4.32.6; 2) N.
- Virtanen, Heinola 4.37.0; 3) E. Tuo-
minen, Salo 4.39.8; 4) E. Tiainen,
Juantehtas 4.41.4; 5) R. Anttila,
Halla 4.49.8; 6) I. Issukka, Juanteh-
das 4.56.4; 7) P. Hotakka, Salo
4.59.9; 8) I. Pohjola, Halla 5.15.0.

4×100 m viesti

- 1) Heinola 47.6; 2) Juantehtas
- 48.3; 3) Salo 49.0; 4) Halla 49.7.

1000 m viesti

- 1) Högfors 2.09.1; 2) Kymintehdas
- 2.13.3; 3) Voikka 2.14.9.

Joukkuekilpailu

Suuret tehtaas: Högfors 76 pist.;
Kymintehdas 47 pist.; Voikka 44
pist.

Pienet tehtaas: Heinola 57 pist.;
Salo 42 pist.; Juantehtas 33,5 pist.;
Halla 31,5 pist.

Naisten lentopallo

- 1) Kymintehdas, 2) Högfors, 3)
- Salo, 4) Heinola, 5) Voikka, 6) Juan-
tehdas, 7) Halla. — Miesten lento-
pallottelu "Puu—Metalli" 3—0.

Kaunis saavutus:
165 uimamaisteria ja kandidaattia
Kymenrannan laiturilla
seppeltään odottamassa

Ennätyksellinen uintikesä

Helteinen kesä on päättynyt ja uimarannat ovat vähitellen tyhjentyneet innokkaimmistakin auringon- ja vedenpalvojista. Päätehtaiden uintiharrastuksessa saavutettiin tänä vuonna uusi komea ennätys 15.213 suoritusta, joista Kymintehtaan osuus oli 8.259 ja Voikan 6.954 suoritusta. Entinen ennätys oli edelliseltä hellekesältä neljä vuotta takaperin. Silloin kertyi suorituksia 10.500.

Myös lapset olivat innolla mukana uimakouluissa. Opettajina toimivat Pentti Jokinen Sääksniemessä ja Anna-Liisa Vilen sekä Elsa Krzywacki Kymenrannassa. Jaloa uintitaitoa opiskeli kaikkiaan 294 lasta, joista Kymenrantaan oli ilmoittautunut 202. Monet lapsukaisista oppivat uimaan ja siirtyivät seuraavalle luokalle eli yrittämään kandidaatti- ja eriaisteisia maisteritutkintoja.

Kesän ponnistelujen kruunaus tapahtui torstaina 20. 8 Kymenrannan

Sosiaalipäällikkö Åke Launikari
promovoi primusmaisterin
Markku Savisen

Hallan nuorta uimaripolvea
Aholansaaren rannassa

uimalassa, missä promootorilla sosiaalipäällikkö Åke Launikarilla oli mieluinen tehtävä vihkiä 165 nuorta maisteria ja kandidaattia. Promootiojuhla oli koonnut puolituhantisen yleisöjoukon rannalle seuraamaan ohjelmaa, jossa olikin nähtävää jo alusta alkaen primusmaisteriksi yrittävien kilvoittelussa vapaauintissa ja hengenpelastuksessa. Vihkimistilaisuuden aloitti uimakoululaisten pienimpiin kuuluva Päivi Hasu ojentamalla promootorille pienen tammenlehväseppeleen.

Vihkiäispuheessaan sosiaalipäällikkö Launikari onnitteli vihittäviä sanoen nyt saatavien seppeleiden ja merkien olevan osoituksena hyvästä uimataidosta. Samalla ne velvoittavat toimimaan yleisen uinnin opetuksen edistämiseksi kaikin mahdollisin tavoin. Kiitoksesta saivat osansa myös uimaopettajat, jotka olivat suorittaneet erinomaisen kesätyön kouluttaessaan näin suuren joukon uimataitoisia nuoria.

Primusmaistereiksi seppelöitiin Sirpa Laakso, Anja Jokinen ja Markku Savinen. Heidän lisäksi 162 maisteria ja kandidaattia pulahatti noutamaan opillisen tunnuksensa. Ohjelman loppuosan muodostivat kilpailut ja näytökset, yleisön viihtyessä hyvin parituntisen aurinkoisella rannalla.

Voikka jalkapallomestariksi

Tavallista kireämmäksi muodostui yhtiömme tämänvuotinen jalkapallosarja jokaisen joukkueen saatua häviöitä tililleen. Loppuotteluissa osoittautuivat Voikan pojat kylläkin maineensa veroisiksi vieden jo kuudennen peräkkäisen jalkapallomestaruuden. Voittanut joukkue olikin vahvaa maakuntasarjan luokkaa, sillä pelasihan sen riveissä 5 Suomisarjan ja 8 maakuntasarjan pelaajaa.

Toukokuussa taisteltiin mielenkiintoisimmat ottelut Salon hakateissa kotonaan ikuisen kilpakumppaninsa Högforsin 4—3. Karkkilassa isäntätehdas kiri samoin 4—3 numeroin voiton Voikkaasta, mutta sai seuraavana päivänä tunnustaa pirteän Heinolan paremmakseen 5—3. Valitettavasti Heinola oli ehtinyt kukistua Salolle 1—5, joka taas asetuttuaan varamiehisenä Voikkaasta vastaan joutui jyrän alle ja hävisi 1—12. Tässä oli jo senlaatuinen asetelma, ettei siihen ollut aikaisempina vuosina totuttu tämän sarjan puitteissa. Jatkosta odottivat eri tehtaiden jalkapallojännärit en-

Hallan Aholansaaressa

suoritettiin uimamaisterien ja -kandidaattien vihkiminen elokuun 24 päivänä. Promootorina toimi Hallan tehtaitten johtaja majuri Björn Weckman. Kauniin kesän kuluessa tuli Aholansaaressa suoritetuksi 10 kandidaatin ja 8 maisterin tutkintoa. Primusmaisteriksi tuli Seppo Vinni. Muitakin uintimerkkisuorituksia oli runsaasti. Vanhin kunto-merkin suorittaja oli varastomies Lauri Lautala, joka 61 ikävuodestaan huolimatta tuli kartuttaneeksi uintitilillään yli 10.000 metrillä. Uimaopettajana toimi Mauri Flink.

tistä mutkaisempaa. Näin ei kuitenkaan käynyt, sillä suosikit eivät antaneet enää yllättää. Kesäkuussa Kymintehdas esittäytyi Heinolassa ja voitti vakuuttavasti 6—0, mutta heinäkuussa saivat päätehtaan pojat maistaa karvasvettä Voikan poikien kylvettäessä kiistaveljensä 8—2.

Elokuussa matkasivat kymintehtaalaiset Saloon aiheuttaen isännille niukan 4—3 tappion ja ottaen Högforsin pojista selvän 6—1 voiton. Sarjan viimeisessä koitoksessa vei Voikka Heinolalta pisteet tuloksella 7—1. Tämä sateessa ja myrskyssä suoritettu ottelu oli kiivasvauhtisin ja jännittävin, mitä nykyiset mestarit sarjan aikana kokivat. Tosin Heinola oli taidoltaan selvästi heikompi, mutta luja puolustus ja erikoisesti loistava maalivahti pitivät pelin 2—1:nä aina viimeiselle neljännekselle saakka. Vasta sitten sortui kestävyys ja vieraat kasvativat eron kuudeksi maaliksi.

Mestaruuden voittaneessa Voikan joukkueessa pelasivat Seppo Nurminen, Kalevi Nummelin, Raimo Sipilä, Keijo Kaartinen, Lasse Varjonen, Esko Laine, Teuvo Mäkelä, Taisto Varjonen, Mauri Pulliainen, Pertti Peuhu, Reino Rautiainen, Alpo Järvinen ja Lasse Kaukola.

Vierailukonsertti Vuolenkoskella

Vuolenkosken lomakodin aikakirjoihin on viety mitä ihanin lomakausi. Lomalaisista ei ole ollut puutetta ja varsinkin heinäkuussa oli joka soppi varattu.

Mieluisaksi vierailuksi muodostui Kymintehtaan Työväen Soittajien vierailu. Soittokunta esitti kapellimestari Pertti Huuhkon johdolla lomakodin pihamaalla ulkoilmakonsertin, jonka lomalaiset ottivat lämpimin suosionosoituksin vastaan.

Kuusankosken Työväen Soittajat konsertoimassa lomakodin pihamaalla

Totisia pasuunansoittajia

VALOKUVAUSKILPAILU

Tämän sivun kuvat eivät ole vielä kilpailusatoa, mutta ne on tähän painettu muistuttamaan jalosta valokuvauskilvasta, jonka julistimme lehtemme kesäkuun numerossa. Varmaan yhtiöläisnäppälijämme ovatkin tuhlanneet tänä kesänä filmiä enemmän kuin koskaan aikaisemmin, onhan kesä kuvaamisen kannalta ollut ihanteellinen. Odotammekin kosolti kilpailukuvia.

Muistin verestämiseksi kertaamme valokuvauskilpailumme pääkohdat. Kilpailuaika päättyy lokakuun 15 päivänä, johon mennessä kuvien on oltava nimimerkillä varustettuna Kymi-Yhtymän toimituksessa. Kunkin kuvan mukaan on liitettävä myös suljettu kirjekuori, joka sisältää asianomaisen nimen ja osoitteen.

Sarjoja on aiheitten mukaan kolme ja kilpailija voi osallistua kunkin sarjaan kahdella mustavalkoisella kuvalla, joten hän voi lähettää yhteensä kuusi kuvaa. Kuvien valmistamisessa on lupa käyttää valokuvausliikkeiden apua.

Ensimmäinen sarja käsittää tehdasnäkömät ja niitähän meidän kunkin yhtiöläisen kuvattavana on kyllä riittämiin. Niitä on tullut katsottua puolelta jos toiselta, joten jokainen on tämän aiheen esittäjänä asiantuntija.

Samaa on sanottava toisesta aihepiiristä, nimittäin työkuvista. Tätä aihetta on lisäksi laajennettu siten, että kilpailuun voi lähettää kuvia sellaisistakin työvaiheista, joissa työntekijää ei ole mukana koneen ollessa 'päähenkilönä'.

Kolmannen sarjan otsikkona on "Yhtiöläisiä harrastustensa parissa". Tämän aihepiirin puitteissa riittää hauskaa ja kiintoisaa kuvaamista aivan loputtomasti.

Kilpailukuvien koko rajoitetaan ainoastaan pienimmän ja suurim-

määräaika päättyy 15. 10.

man mitan mukaan. Neliömäisestä kuvasta puheen ollen on pienin kuvakoko 18×18 ja suurin 30×30 . Muita suositeltavia kuvakokoja ovat 18×24 , 24×24 ja 24×30 . Muitakin mittoja pienimmän ja suurimman mitan välillä voidaan käyttää, jos rajaaminen sitä vaatii.

Ja muistattehan, että lupasimme parhaille hyviä palkintoja — katsokaa edellistä numeroa — ja päättäjäisiksi valokuvausnäyttelyn kritiikkeineen.

Pitkääaikaisesti palvelleita

KUUSANKOSKEN TEHTAAT

ARTTUR LAHTINEN

rotatiokoneen esimies Voikan paperitehtaalta tulee 27. 9. olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt litissä 2. 4. 1897 ja tuli 28. 9. 1919 Voikan paperitehtaalle hollanterimieheksi siirtyen pian sen jälkeen rotatiokoneen hoitajaksi, missä toimessa on lyhyitä tuotantosupistusten aiheuttamia katkoja lukuun ottamatta koko ajan työskennellyt.

ENNI ASTRID NIEMI

leikkuukoneen apunainen Kymin paperitehtaalta tulee 8. 10. olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt 19. 7. 1900 Valkealassa. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1919 Kymin puuhiomolle puiden latojaksi. Nykyiselle osastolleen hän siirtyi v. 1944. Vuodesta 1950 lähtien hän on työskennellyt leikkuukoneen apunaisena.

KALLE EEMIL TUOMINEN

hevosmies maatalousosastolta tulee 31. 10. olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt Hollolassa 18. 1. 1903. Yhtiön palvelukseen hän tuli 1. 11. 1919 ja on toiminut yhtäjaksoisesti maatalousosastolla hevosmiehenä.

Arttur Lahtinen

Enni Astrid Niemi

Merkkipäiviä

KUUSANKOSKEN TEHTAAT

VILHO TARVAINEN

työkaluvaraston hoitaja Kymin korjauspajalta täytti 60 vuotta 27. 7.

SULO PULJAVA

murskaamon etumies karbiditehtaalta täytti 60 vuotta 21. 8. Hän on syntynyt Valkealassa ja tuli ensimmäisen kerran yhtiön palvelukseen v. 1913 Voikan ulkotyöosastolle. Työskennellyään välillä yksityisenä yrittäjänä hän palasi yhtiön palvelukseen v. 1942 Voikan paperitehtaalle, mistä v. 1945 siirtyi karbiditehtaalle murskaajaksi ja myöhemmin murskaamon etumieheksi. Näyttämötyö ja työväenopiston opiskelupiirit saivat aikoinaan Puljavasta innokkaan jäsenen.

EINAR LEPPÄ

mestari Kymin selluloosatehtaalta täyttää 60 vuotta 22. 9. Hän on syntynyt Helsingissä. V. 1922 hän tuli yhtiöme palvelukseen Kymin talousosastolle autonkuljettajaksi. V. 1942 hän siirtyi spriitehtaalle ja nimitettiin mestariksi 1. 5. 43. Kymin selluloosatehtaalle hän siirtyi v. 1957. Toimensa ohella on mestari Leppä aikaisempina vuosina ollut innokas metsästäjä, mutta iän lisääntyessä ovat harrastukset rajoittuneet kalastukseen ja puutarhan hoitoon.

LEMPI IRENE MATTILA

viivaaajan apulainen Kymin paperitehtaalta täyttää 60 vuotta 28. 9. Hän on syntynyt litissä. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1916 Kuusaan paperitehtaalle. Nykyiselle osastolleen hän siirtyi v. 1945. Työskennellyään riisinleikkaajana ja paperin lajittelijana hän tuli v. 1957 viivaaajan apulaiseksi. Työväenopistoon ja Kuusankosken Työväen Laulajiin hän on kuulunut vuosikymmenien ajan.

ARVO KARLSSON

lyijyseppä Kymin korjauspajalta täyttää 60 vuotta 9. 10.

Sulo Puljava

Einar Leppä

Arvo Karlsson

Jalmari Askola

LAURI PAJARI

rullapakkaaja Kymin paperitehtaalta täyttää 60 vuotta 23. 10. Hän on syntynyt litissä. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1927 paperitehtaalte hollanterimieheksi. Nykyiseen tehtäväänsä hän siirtyi v. 1929. Nuorempana Pajari oli mukana Kuusankosken Urheiluseuran ja työväenopiston toiminnassa.

ARTTUR SEPPÄLÄ

voima-aseman apupäivystäjä Kymin sähköosastolta täyttää 60 vuotta 31. 10. Hän on syntynyt Valkealassa. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1921 ulkotyöosastolle. Lyhyen poissaolon jälkeen hän tuli v. 1923 Kymin sähköosastolle linjatöihin. Nykyisessä toimensaan Keltin voimalaitoksen apupäivystäjänä hän on ollut v. 1946 lähtien. Harrastuksista mainittakoon omakotitalon ja puutarhan hoito.

JALMARI ASKOLA

purkaja Kymin ulkotyöosastolta täyttää 60 vuotta 2. 11. Hän tuli v. 1922 yhtiön palvelukseen puusepänervestaan mallipuolelle, mutta siirtyi kuitenkin jo samana vuonna Kymin ulkotyöosastolle purkajaksi Saksanaholle. V. 1934 hän siirtyi Kuusaan selluloosatehtaalte, jossa hän työskenteli talvisotaan saakka. V. 1942 hän palasi takaisin yhtiöön, tällöin klooritehtaalte. Oltuaan kolmisen vuotta poissa yhtiöstä hän tuli v. 1946 takaisin Kymin ulkotyöosastolle nykyiseen toimeensa. Vapaa-aikojen harrastuksista oli nuorempana etusijalla hiihtourheilu.

AINO HASU

siivooja Voikan paperitehtaalte täyttää 50 vuotta 23. 9. Hän on syntynyt Valkealassa ja tullut yhtiön palvelukseen

Åke Launikari

ensimmäisen kerran v. 1926. Oltuaan välillä muualla hän palasi v. 1948 Voikan paperitehtaalte, missä on siitä lähtien työskennellyt.

ALVAR STRANDBERG

työkaluviilaaja Kymin korjauspajalta täyttää 50 vuotta 24. 9. Hän on syntynyt Jokioissa. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1925 työskennellen eri osastoilla vuoteen 1931, jolloin siirtyi Kymin höyryosastolle lämmittäjäksi suorittaen tällöin myös lämmittäjän tutkinnon. Kymin korjauspajalle hän siirtyi v. 1936 ja on siellä ollessaan suorittanut Valmetin mittarienhoito- sekä instrumentointikurssin. Strandberg työskentelee nykyisin työkaluosastolla.

LAINA HALLBERG

puutavaran mittaja Saksanahon lautatarhalla täyttää 50 vuotta 5. 10. Hän on syntynyt Kuolemajärvellä ja tullut yhtiön palvelukseen ensimmäisen kerran v. 1934 tilapäistyöhön. Kuusaan sahalle vakinaiseen työhön hän tuli v. 1950. Nykyiseen tehtäväänsä hän siirtyi v. 1955.

HILJA MARIA SALMINEN

siivooja klooritehtaalte täyttää 50 vuotta 7. 10. Hän on syntynyt litissä. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1924 Kymin selluloosatehtaalte, josta erosi solmiessaan avioliiton v. 1933. Jäätyään leskeksi v. 1949 hän tuli uudelleen yhtiön palvelukseen nykyiseen toimeensa.

ÅKE LAUNIKARI

yhtiön sosiaalipäällikkö täyttää 50 vuotta 9. 10. Hän on syntynyt Valkealassa, tuli ylioppilaaksi Kotkan ruotsalaisesta yhteiskoulusta v. 1930 ja valmistui ekonomiksi v. 1935. Jo opiskeluaikanaan hän toimi harjoittelijana

Martti Vierumäki

yhtiössä ja tuli 1. 9. 1935 yhtiön vakinaiseen palvelukseen Voikan konttorin lähetysosastolle. Hänen varsinaiseksi kutsumustehtäväkseen tuli kuitenkin sosiaalinen työkenttä. V. 1938 hän siirtyi sk:n poikatyön johtajaksi, nimitettiin v. 1941 yhtiön sosiaalijohtajan apulaiseksi, v. 1944 Kymintehtaan sosiaalipäälliköksi ja v:sta 1954 lähtien hän on toiminut koko yhtiön sosiaalipäällikkönä. Pitkän yhtiössä olonsa aikana hän on syvällisesti perehtynyt teollisuuden sosiaalisiin kysymyksiin ja mieleltään sosiaalisesti ajattelevana ja innokkaasti yhteiskunnallisiin rientoihin osallistuvana hänellä onkin ollut mitä parhaat edellytykset ja luontaiset taipumukset vaativaan ja voimia kysyvään tehtäväänsä. Hän seuraa tarkoin sosiaalitoiminnan uusia virtauksia ja on myös kartuttanut tietoaan Ruotsiin, Länsi-Saksaan ja Sveitsiin tekemillään opintomatkoilla. V:sta 1954 lähtien sosiaalipäällikkö Launikari on ollut Suomen Puunjalostusteollisuuden Työnantajaliiton ja Suomen Työnantajain Keskusliiton sosiaalitoimikuntien jäsen. Yhtiön piirissä hänelle on uskottu useita luottamustoimia. Hän on Kymin Oy:n Eläkesäätiön hallituksen varapuheenjohtaja ja sihteeri, Kuusankosken Tehtaiden Avustuskassan hallituksen työnantaja-jäsen, Kymin Oy:n Työläisten Työkyvyttömyys- ja Perhe-eläkekassan hallituksen puheenjohtaja ja Kymintehtaan sekä kemiallisten tehtaiden tuotantokomiteoiden jäsen. Hänen asiantuntemustaan on käytetty hyväksi myös kunnallisessa elämässä. Niinpä hän on kauppalaan sosiaalilautakunnan sekä huolto-että yleisen osaston jäsen, samoin kunnalliskodin johtokunnan jäsen. Suomen Punaisen Ristin työ on aina ollut hänen sydäntään lähellä ja hän toimii SPR:n Kymen piirin varapuheenjohtajana ja Kuusankosken osaston sihteerinä. Lisäksi hän kuuluu useihin paikallisiin

Kaarlo Henell

Arvo Uotila

Martti Alen

yhdistyksiin ja on joutunut niiden piirissä lukuisiin luottamustehtäviin. Sosiaalipäällikkö Launikari on sotilas-arvoltaan kapteeni. Talvisotaan hän osallistui pataljoonan adjutantina ja jatkosotaan divisioonan esikunnan toimistoupseerina. Sotilasansioista saatujen lukuisten kunniamerkkien lisäksi hänelle on myönnetty Pro Humanitas-muistomitali, Suomen Leijonan Ritarikunnan ritarimerkki sekä SPR:n pronssinen ansiomitali. Hänen erikoisharrastuksensa ovat filatelia ja heraldiikka.

MARTTI VIERUMÄKI

kamyrkoneen hoitaja Voikan selluloosatehtaalta täyttää 50 vuotta 12. 10. Hän on syntynyt Lapinjärvellä ja tullut yhtiön palvelukseen Voikan puuhimolle v. 1934. Nykyiseen toimeensa hän siirtyi v. 1958.

FABIAN LUUKAS HEINONEN

vesilaitoksen hoitaja Kymin paperitehtaalta täyttää 50 vuotta 17. 10. Hän on syntynyt Sysmässä. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1931 ulkotyöosastolle kuusen vuolijaksi. Työskennellyään Kymin rakennusosastolla, sähköosastolla, selluloosatehtaalla ja spriitehtaalla hän siirtyi v. 1957 nykyiselle osastolleen hissimieheksi ja 1. 10. 58 vesilaitoksen hoitajaksi.

ZAIDA MIETTINEN

siivooja Kymin höyryosastolta täyttää 50 vuotta 21. 10. Hän on syntynyt Sippolassa. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1956 selluloosatehtaalle massanäytteen ottajaksi. Oltuaan välillä poissa yhtiöstä viisi kuukautta hän tuli v. 1957 höyryosastolle nykyiseen tehtäväänsä.

JORMA TUOMINEN

työkalusorvaaja Kymin korjauspajalta täyttää 50 vuotta 6. 11. Hän on syntynyt Iitissä. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1926 Kymin korjauspajalle, missä on työskennellyt siitä lähtien lukuun ottamatta vuosia 1936—44, jonka ajan hän oli Kissakosken tehtailla sorvaajana ja autonkuljettajana.

HÖGFORSIN TEHTAAT

KAARLO HENELL

kaavaaja valimosta täytti 60 vuotta 24. 8. Hän on syntynyt Pusulassa. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1924. Hän on työskennellyt malliosastolla rautasulatossa ja kaavaamossa. Nykyisin hän on kappaleitten kuormaajana kaavaamossa.

ARVO UOTILA

yövärtija täyttää 60 vuotta 25. 8. Hän on syntynyt Paimiossa. Vartiointitehtävänsä hän aloitti v. 1957.

IDA PEKKANEN

siivooja valimosta täyttää 60 vuotta 14. 9. Hän on syntynyt Tammelassa. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1942 valimoon, jossa nykyisin toimii korjaamon siivoojana.

MARTTI ALEN

valunpuhdistaja puhdistamosta täyttää 60 vuotta 6. 10. Hän on syntynyt Ul. Pyhäjärvellä ja tullut yhtiön palvelukseen v. 1936 puhdistamoon, missä edelleenkin työskentelee.

AARNE JAATINEN

valunpuhdistaja puhdistamosta täyttää 50 vuotta 6. 9. Hän on syntynyt Värttilässä. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1955 nykyiseen toimeensa.

MARTTI AUTIO

asentaja putkiosastolta täyttää 50 vuotta 20. 9. Hän on syntynyt Ul. Pyhäjärvellä. Hän tuli yhtiön palvelukseen v. 1925 konepajalle, missä edelleenkin työskentelee.

YRJÖ INGMAN

metallurgi, laboratorion johtaja täyttää 50 vuotta 26. 9. Hän on syntynyt Ha-

Aarne Jaatinen

Yrjö Ingman

Paavo Lehto

minassa. Opiskeltuaan Helsingin yliopistossa mat.luonnontiet. osastossa vv. 1928—31 hän toimi ilmavoimien valokuvausteknikkona Santahaminassa ja Kauhavalla. Vv. 1940—43 hän toimi Petsamon Nikkeli Oy:n laboratoriossa ja sen jälkeen lyhyehkön ajan Valtion Teknillisen Tutkimuslaitoksen kemiallisessa laboratoriossa. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1945.

PAAVO LEHTO

keskuslämmityskattiloiden tarkastaja tarkastusosastolta täyttää 50 vuotta 8. 10. Hän on syntynyt Vihdissä. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1924. Toimittuaan mm. levyseppänä radiaattoriosastolla ja kasaajana kattilaosastolla hän siirtyi kattiloiden tarkastajaksi.

HELMI VAINIO

siivooja valimosta täyttää 50 vuotta 9. 10. Hän on syntynyt Vihdissä. Yhtiön palvelukseen hän tuli konepajalle, jossa työskenteli vv. 1950—52. Oltuaan pari vuotta poissa työstä hän palasi v. 1954 valimoon, jossa nykyisin toimii kaavaamo 3:n siivoojana.

ALEKSI AALTO

pääluottamusmies täyttää 50 vuotta 18. 10. Hän on syntynyt Ul. Pyhäjärvellä. Yhtiön palvelukseen hän tuli valimoon v. 1923. Puolen vuoden poissaolon jälkeen hän palasi v. 1923 liesiosastolle työskennellen siellä hiojana ja kasaajana. V. 1932 hän siirtyi kattilaosastolle poraajaksi ja v. 1945 sisustusosastolle. Tehtaan pääluottamusmieheksi hänet valittiin v. 1947. Aleksi Aalto on kuulunut vuodesta 1945 lähtien kauppalanvaltuustoon. Hän on kauppalanhallituksen jäsen ja toiminut

Aleksi Aalto

mm. ammattioppilaslautakunnan puheenjohtajana.

Hänen lukuisista harrastuksistaan ovat olleet etualalla työväenjärjestöjen sivistystoiminta, ammattiyhdistysliike ja näyttämötoiminta.

HALLAN TEHTAAT

EVERT KIVIHARJU

kirvesmies rakennusosastolta täyttää 60 vuotta 19. 10. Hän on kotoisin Miehikkälästä. 17-vuotiaana hän tuli taaploajaksi Hallan lautatarhalle, missä hän on toiminut erilaisissa tehtävissä vuoteen 1953, jolloin hän siirtyi nykyiseen toimeensa.

ARVO KALLIO

purumyllyri täyttää 60 vuotta 13. 11. Hän on syntynyt Kymissä. Nuorena miehenä hän tuli v. 1930 Hallan sahalle sekatoihin, siirtyi v. 1938 jalostustehtaalte kutteripurun paaluttajaksi ja

Arvo Kallio

kutteripurua myöhemmin ryhdyttyessä jauhamaan hän on hoitanut mylläriin tehtäviä.

JUANTEHDAS

SAIMI KORHONEN

kirjuri tarveainevarastolta täyttää 50 vuotta 24. 9. Hän on syntynyt Juankoskella. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1927 tarveainevarastolle kirjuriksi.

VILJO HALONEN

hevosmies täyttää 50 vuotta 26. 9. Hän on syntynyt Kaavilla. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1951 maatalousosastolle hevosmieheksi.

OTTO PARTANEN

silinterimies täyttää 50 vuotta 24. 10. Hän on syntynyt Juankoskella. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1926 konepajaosastolle. Hän on työskennellyt myös muilla osastoilla, joskin suurimman osan palvelusajastaan kartonkitehtaassa silinterimiehenä. Vapaa-ajan harrastuksista on ehdoton etusija kalastuksella.

Viljo Halonen

Otto Partanen

Lauri Valdén

Väinö Pasanen

Ate Edv. Heikkinen

METSÄOSASTO

TAAVETTI PAANANEN

metsätyönjohtaja Pielaveden Lampaanjärvellä täyttää 60 vuotta 2. 10. Hän tuli yhtiön palvelukseen v. 1924 Savon hoitoalueen Säviän piiriin metsätyömieheksi. Saman hoitoalueen Heinämäen piiriin hän tuli työnjohtajaksi v. 1932 ja toimii siellä edelleenkin. Työnjohtotehtävänsä on Paananen joutunut suorittamaan pääasiassa yhtiön omissa metsissä, osittain myös ostometsissä sekä useina keväinä Lampaanjärven purouittoväylällä. Ahkeruudellaan ja oikeudenmukaisuudellaan on Paananen saavuttanut esimiestensä ja alaistensa täyden luottamuksen.

LAURI VALDÉN

työnjohtaja täyttää 60 vuotta 21. 10. Yhtiömme metsäosaston palvelukseen hän tuli v. 1917 aluksi hevosmieheksi Päijänteen hoitoalueen Kuhmoisten piiriin. Vuodesta 1927 lähtien hän toimi metsätyönjohtajana Koskenpään piirissä ja vuodesta 1934 lähtien Keski-Suomen hoitoalueen Korpilahden piirissä. Ahkerana ja tunnollisena miehenä hän on täsmällisesti hoitanut hänelle uskotut tehtävät. Moni nuori metsämies on häneltä saanut hyviä käytännön neuvoja.

RAKEL VEHMAS

karjanhoitaja Sippolan metsäkoululta täyttää 60 vuotta 24. 10. Hän on syntynyt Keuruulla. Vuoden Virroilla harjoiteltuaan hän suoritti vv. 1919—20 Ilmajoen tietopuolisen karjanhoitokoulun kurssin. Palveltuaan kahdeksan vuotta karjakkona yksityistiloilla hän

tuli v. 1928 Saimaan hoitoalueen Niitylahden kartanon sikalan hoitajaksi ja siirtyi sieltä Kuusankoskelle v. 1945 maatalousosaston palvelukseen. Sippolan metsäkoulun karjakoksi hän tuli v. 1950. Karjakko Rakel Vehmas kuuluu niihin ihmisiin, joille työ on muodostunut kutsumukseksi. Hänen hoiviinsa uskottu karja saa parhaan mahdollisen hoidon ja kohtelun.

VÄINÖ PASANEN

metsäteknikko Pihtiputaalta täyttää 60 vuotta 24. 10. Hän on syntynyt Pihtiputaalla maanviljelijän poikana ja antautui metsäalalle jo nuorena toimien ensin metsäharjoittelijana ja sittemmin Oy Uittojärjestely Ab:n palveluksessa Viitasaarella. Metsäteknikoksi hän valmistui v. 1924, minkä jälkeen tuli yhtiön palvelukseen Kivijärvelle. V. 1927 hän siirtyi Pihtiputaan piiriin.

Työnsä ohella on metsäteknikko Pasanen ottanut osaa erilaisiin yhteiskunnallisiin toimiin, kuuluen mm. kunnanvaltuustoon, taksoitus- ja tutkijalautakuntiin, kunnallislautakuntaan, kirkkoneuvostoon ja -hallintokuntaan kuuluen kahteen viimeksi mainittuun edelleenkin. Valoisalla ja huumorintajuisella luonteellaan hän on hankkinut itselleen laajan ystäväpiirin.

VILHO RIEKKINEN

piiriesimiehen apulainen Siikajärveltä täyttää 50 vuotta 13. 9. Hän on syntynyt Kaavilla, käynyt 5 luokkaa oppikoulua ja Kuopion kauppaopiston vv. 1928—30. Vanhempiensa mukana hän tuli Nilsin Siikajärvelle ja toimi siellä isänsä kauppaliikkeessä vuoteen 1945, jolloin siirtyi vankienhoitolaitoksen alai-

sen toimipaikan kirjanpitäjäksi. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1947 Rautavaaran hoitopiirin piiriesimiehen apulaiseksi. Nuorempana hän osallistui nuorisoseuratoimintaan ja harrasti aikoinaan sunnuntaimetsästystä. Sotilasarvoltaan hän on kapteeni.

ATE EDVARD HEIKKINEN

työnjohtaja täyttää 50 vuotta 2. 11. Hän on syntynyt Muolaassa kirvesmiehen poikana. Yhtiömme palvelukseen hän tuli v. 1927 Juantehtaan hoitoalueen Nurmijoen piiriin, toimi alussa aputyönjohtajana ja vuodesta 1930 lähtien vanhempana työnjohtajana. Työnjohtaja Heikkinen on toiminut pääasiallisesti Sonkajärven ja Sotkamon saloseuduilla, jossa hänen tarmonsaa ja asiallisuutensa ovat pääseet oikeuksiinsa. Toiminnallaan hän on saavuttanut esimiestensä ja alaistensa täydellisen luottamuksen.

VÄINÖ J. NISSINEN

metsätyönjohtaja täyttää 50 vuotta 10. 11. Hän on syntynyt Iisalmen mlk:ssa. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1934 ja toimi kesäisin uittotoissa ja talvisin metsätöissä aluksi työmiehenä myöhemmin aputyönjohtajana. Nuoremmaksi työnjohtajaksi Iisalmen piiriin hänet nimitettiin v. 1946. Vastaavaan tehtävään Kiuruveden piiriin hän siirtyi v. 1948. Hänen pääasiallisena tehtävänä on ollut omien ja ostometsien hankintaan liittyvät työnjohtotehtävät. Työnjohtaja Nissinen tunnetaan tarkokkaaksi ja tehtävistään huolehtivaksi. Nuoruusvuosinaan hän harrasti pikahiihtoa.

Väinö Nissinen

Aarne Varis

AARNE VARIS

piirityönjohtaja täyttää 50 vuotta 14. 11. Jo nuorena hän valitsi isänsä am-

matin ryhtyen valmentautumaan metsätyönjohtajaksi ja meni Enso-Gutzeit Oy:n palvelukseen Ilomantsiin v. 1924.

Joutsenon metsäkoulun kurssin hän suoritti vv. 1936—37 ja oli sen jälkeen eriasteisissa metsätyönjohtajan tehtävissä Enso-Gutzeit Oy:n Ilomantsin piirissä v. 1940 saakka, jolloin hän siirtyi Vapon palvelukseen Liperiin aluksi metsätyönjohtajaksi ja sittemmin piirityönjohtajaksi. Yhtiöemme palvelukseen hän tuli v. 1948 Liperin piirin piirityönjohtajaksi Viinijärvelle.

Metsäalaan ja sen moninaisiin tehtäviin perusteellisesti perehtyneenä ammattimiehenä on piirityönjohtaja Varis suoriutunut tehtävästään luottamusta herättävällä tavalla. Työ on vienyt hänen aikansa kokonaan, joten yksityisille harrastuksille ei häneltä ole liennyt aikaa kalastusta lukuun ottamatta.

Manan majoille

Kesäkuun 13 päivänä kuoli Kuusankoskella prokuristi Eskil Jakowleff. Hän oli syntynyt Pohjan pitäjässä 21. 3. 1895. Tultuaan ylioppilaaksi Hangon ruotsalaisesta lyseosta v. 1914 hän opiskeli Helsingin yliopiston lainopillisessa tiedekunnassa vuoteen 1919. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1920 laskuttajaksi lähetysosastolle. Oltuaan v. 1921 joitakin kuukausia Porin paperitehtaan palveluksessa hän palasi takaisin yhtiöömme lähettäjäksi lähetysosastolle ja nimitettiin v. 1934 lähetysosaston päälliköksi. Prokuristiksi hänet nimitettiin v. 1946.

Prokuristi Jakowleff kuului suojeluskuntaan sen lakkauttamiseen saakka. Hänet tunnettiin hyvänä ja rehtinä henkilönä, jolle syvä huumori oli luonteenomaista.

Kesäkuun 22 päivänä kuoli Kuusankoskella insinööri Jalmar Henrik Kalho. Hän oli syntynyt Jyväskylässä 21. 7. 1892. Käytyään 8 luokkaa ly-

seota Helsingissä hän valmistui rakennusinsinööriksi Tampereen teknillisestä opistosta v. 1918. Opintojaan hän täydensi v. 1923 Dresdenin teknillisessä korkeakoulussa Saksassa. Monipuolisen rakentajauransa alkutaipaleen ins. Kalho suoritti suureksi osaksi ulkomailla, Virossa ja Venäjällä, toimien työpäällikkönä mm. Estonia-teatterin ja Pohjoismaisen Paperi- ja Selluloosatehtaan rakennustöissä Virossa sekä itärintamalta Uraliin evakuoitujen tehdaslaitosten jälleenrakentamisessa. Hänen kotimaassa suorittamistaan töistä mainittakoon Lielahden selluloosatehdas ja Suomen Kaapelitehdas. Kymin Osakeyhtiön Voikan tehtaalle hän tuli v. 1920 ja toimi siellä rakennus- ja ulkotyösosastojen päällikkönä. Hänen johdolla rakennetuista tehdasrakennuksista mainittakoon vesivoimalaitos, kattilahuoneen laajennukset, puuhiomo ja karbiditehdas. Hän siirtyi eläkkeelle v.

1957, mutta toimi edelleen Hiomakivitehdas Sammon teknillisenä johtajana kuolemaansa saakka. Suuresta työmäärästään huolimatta ins. Kalho toimi useiden liikeyritysten hallintoelimissä ja luottamustehtävissä. Hän kuului aikanaan Kuusankosken kunnanvaltuustoon, oli Voikan Urheilu-Veikkojen puheenjohtaja ja Kuusankosken Kansannäyttämön johtokunnan varapuheenjohtaja.

Elokuun 17 päivänä kuoli työpäikallaan Juantehtaalla äkilliseen sydänkohtaukseen lastaaja Eino Leskinen. Hän oli syntynyt marraskuun 25 päivänä 1909 Juankoskella. Kaksikymmenvuotiaana hän tuli yhtiön palvelukseen ja työskenteli suurimman osan palvelusajastaan Karjalankosken satamassa lastaajana.

Poismennyttä jäivät lähinnä kaipaamaan puoliso ja lapsi.

Eskil Jakowleff

J. H. Kalho

Toimituksen tuolilta

Kesä on takana ja muistot jäljellä. Ja ne ovat päivänpaisteisempia ja lämpimämpiä kuin pitkiin aikoihin. Olipa totisesti hellekesä. Vietitpä lomasi mihin aikaan kesästä tahansa, niin aurinko oli uskollinen kumppanisi. Lomailmojen takia et voinut kadehtia edes lähimmäisiäsi, sillä aurinko oli antelias jokaiselle.

Mutta kalansaaliitten laita taisi olla vähän niin ja näin. Ainakin meidän katiskamme olisivat voineet yhtä hyvin olla kaivossa tai vallan kuivilla kuin saunarannan kaislikossa. Aniharvoin joku pahanpäiväinen tintti eksyi pyydykseen ikään kuin todistaakseen, ettei kalakanta sentään ollut kokonaan hävinnyt.

Tosinhan oikeat kalamiehet ovat erikseen. Kahden katiskan, kahden "lyijylommin" ja kalastuskortin omistaminen sekä perin vaatimaton taitomme siinä puuhassa ei vielä oikeuta meitä lukeutumaan heidän kunnianarvoisaan seuraansa. Heillä on omat konstinsa ja kokemuksensa. Taitaapa olla takataskussa taikuuttakin. Ei puutu myöskään mielikuvitusta ainakaan niistä verrattomista kertomuksista päätellen, joilla kalamiehet meitä tavallisia kuolevaisia ilahduttavat. Tänä kesänä ei tuollaisia ihmestarinoita ole kuitenkaan kantautunut kuuluviimme, päinvastoin kalamiehetkin ovat valitelleet huonoa kalaonneaan.

*

Entäs ne muut lomamuistot. Toivomme, että ne kunkin kohdalta ovat olleet antoisia ja virkistäviä, sellaisia joista on iloa seuraavaan kesälomaan saakka.

Me haluamme tuoda lukijoillemme terveisiä Etelä-Pohjanmaan lakeuksilta. Siellä vietettiin valtakunnallisia kotiseutupäiviä ja niin pääsimme tutustumaan pohjalaisiin ja heidän maakuntaansa paljon lähemminkin kuin tavallinen turisti.

Pohjalaiset käyttävät itsestään hieman mahtipontiselta kuulostavaa sanontaa "Lakeuden kansa", mutta kyllä me puolestamme saimme seläläisen käsityksen, että sanojen takana on myös katetta.

Tuskinpa minkään muun maakunnan maisemallisia kasvoja voi-

taisiin kuvata yhdellä sanalla niin sattuvasti kuin Pohjanmaan. Lakeus se tosiaan on. Näky on monesti aivan hämmäntävä ja rannaton ulappa tulee sitä katsellessa mieleen.

Mutta lakeus ei ole vain lakeutta. Sillä asuu myös kansa, jonka käten töitä on kaikkialla näkyvissä. Maa on raivattu pelloiksi ja niityiksi, joita näyttää riittävän loputtomiin. Niillä levittäytyy latomeri, jolla ei silläkään tunnu ääriä olevan. Eniten tuossa viljelysmaissessa herättävät kuitenkin vieraan huomiota pohjalaiset talot. Ne ovat järjestään vanhaa pohjalaista tyyppiä: kaksikerroksisia, punaisiksi maalattuja valkoisin ikkunapielin ja nurkkalaudoin. Ne ovat tyylipuhtaita, mahtavia luomuksia, eikä millään muulla maakunnalla olekaan vastaavanlaista rakennuskulttuuria esittävään.

Tuntuu uskomattomalta, että nykyaikana jolloin yleisesti on luovuttu maaseudun perinteellisestä rakennuskulttuurista ja korvattu se asutuskeskusten synnyttämällä puolitoistakerroksisella omakotitalotyyppillä, saattaa vielä tavata tällaista perinteissä pysymistä. Meidän mieltämme tämä pohjalainen talo "lutteineen" ja muine komeine piharakennuksineen miellytti suuresti. Kunnioituksemme taloa ja sen haltijaväkeä kohtaan vain kasvoi, kun kävimme taloon sisään. Rikas kansanperinne kuvastui joka esineestä ja koko sisustuksesta. Mutta tämä vanhanaikaisuus oli osattu hyvin sopeuttaa nykyaikaan ja taloudessa tarvittavilla uusilla koneilla ja muilla apuvälineillä oli myös sijansa tällaisessa mahtavassa pohjalaisessa tuvassa.

Tietysti vanhan on vähitellen annettava perään uuden tieltä Pohjanmaallakin ja sen tähden on hyvässä ajoin melkein joka pitäjään perustettu talonpoikaismuseo alkuperäisine rakennuksineen. Näin tahdotaan pohjalainen kansanperinne tallettaa mahdollisimman tarkoin tuleville polville.

Vanhat pohjalaiset talot kestävät kuitenkin vielä kauan, sillä ne ovat vahvoja, taitavien kirvesmiesten tekemiä. Pohjalaiset timpermannit ovatkin olleet kautta aikojen kuuluja taidostaan. He ovat olleet maan mainioita kirkonrakentajia ja he ovat myös olleet rakentamassa

ruukkeja ja asuinkasarmeja, silloin kun maamme teollisuutta alettiin luoda. Täällä Kuusankoskellakin on vielä jäljellä monta yhä aikaa uhmaavaa rakennusta, jotka pohjalaiset kirvesmiehet pystyttivät tehtaitten alkuaikoina.

Pohjalaiset ovat yhä tunnettuja käsityötaidostaan ja monenlainen taitoa vaativa kotiteollisuus kukoo useissa pitäjissä ja siten saadaan tervetullutta lisäansiota. Sieltä ne tulevat kauniit tyylihuonekalut, hienot pellavaliinat, puukot ja monet muut tuotteet, joihin kyllä kelpaa panna leima "Made in Finland".

Pohjalaisten perinteellisyys tulee esille monella muullakin tavoin. Heidän keskuudessaan elää yhä kansanmusiikki. Pelimannit ovat lajissaan taitureita ja voittavatkin tämän lajin kilpailut, jollaisia on viime aikoina pantu toimeen. Niin äijät kuin nuorukaisetkin esiintyvät juhlatilaisuuksissa mustanpuhuvassa kansallispuvussaan helavöineen ja puukkoineen. Aika jäykkäniskaisen ja pönäkän näköisiä ovat sellaisessa juhla-asussaan, mutta on heillä varaa tuollaiseen terveeseen itsehostukseen.

Sillä toden totta pohjalaisilla on valtteja pöytään lyötäväksi, kun on kysymys oman maakunnan esittelemisestä. Puukko vyötäisillä on enää vain muisto niiltä ajoilta, jolloin pantiin toinen lautoihin ja toinen rautoihin. Nyt uurastetaan rauhan töissä, hillitään kiivas luonto ja mennään sunnuntaina kirkkoon sanaa kuulemaan. Pohjanmaalla on seurakuntia, joiden kirkot täyttyvät tavallisinkin pyhinä hartaista sanankuulijoista.

Kesäisin näkee pohjalaisten talojen pihamailla komeita dollarihymyjä. Sukulaiset Valloista ovat tulleet katsomaan vanhoja kotitienoita, joilta joutuivat väestön liikakasvun ja toimeentulon niukkuuden takia aikanaan lähtemään Lännen kulta-maahan. Hyvin he ovat siellä menestyneet. Saatiinhan kotimaakunnasta aikanaan matkaeväiksi sisua ja sitkeyttä.

Tällaisia ovat kesän lomamuistomme. Tietysti pohjalaisilla on toinenkin luontonsa, mutta eivät sitä ainakaan meille esittäneet, joten kerroimme vain sen minkä näimme ja havaitsimme lakeuden kansasta.

Tuomo

